

Na stráži designu
On Guard for Design

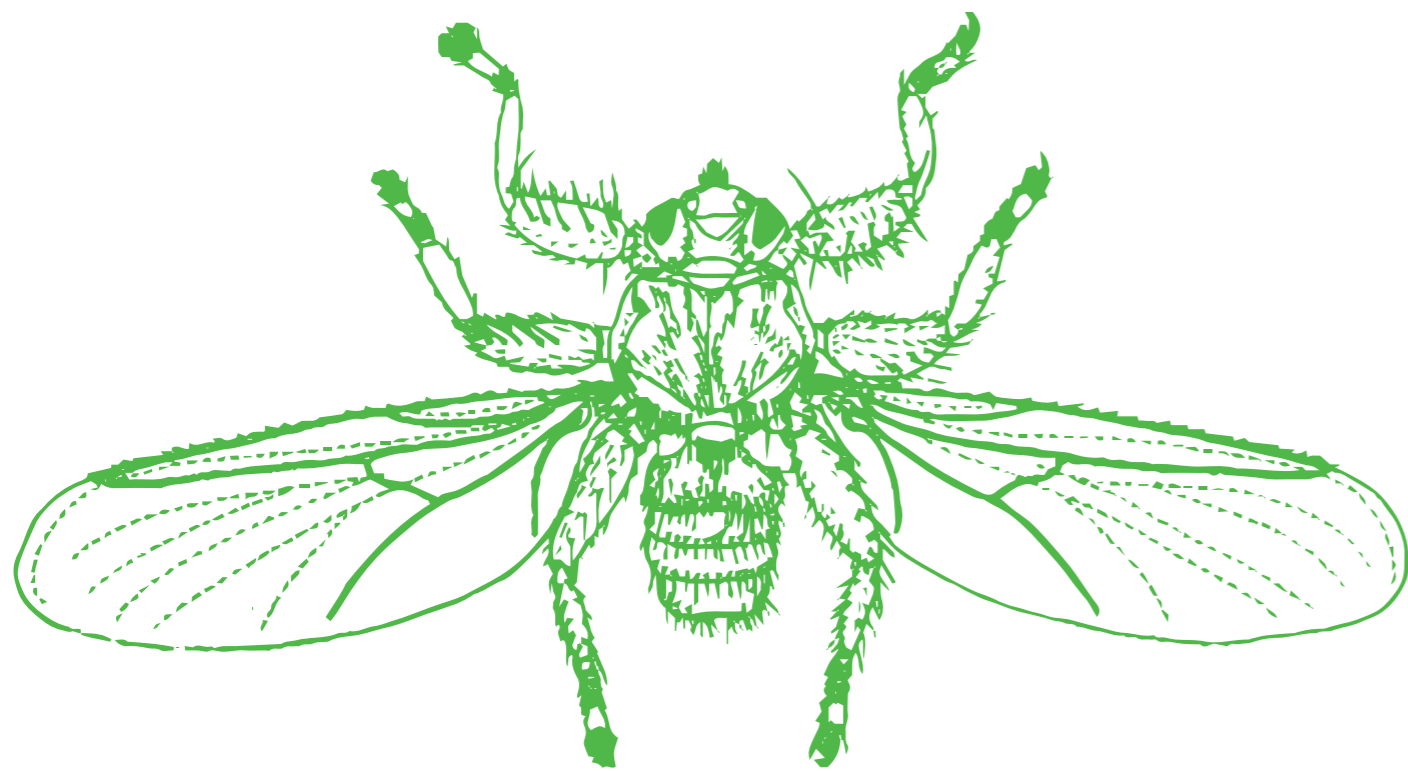
designcite.cz

titulní strana Dušan Tománek s použitím fotografie Simony del Maschio / front page by Dušan Tománek with the use of a photograph by Simona del Maschio

- 04 Držme se! / SustainAbility
- 06 Bratři v designu / Brothers in Design
- 20 Vzpomínka na jednu sametovou revoluci či tancovačku? / A reminiscence: Of one Velvet Revolution, or a folk dance?
- 22 na vojnu s nim, ať pozná, blb / join the army and you'll see, idiot
- 24 Zlomená příroda / Broken Nature
- 34 I kdyby přšely sekry, nezbyvá než zůstat pozitivní / Come Hell or High Water We Must Stay Positive
- 40 Kilometry designu v krajině / Kilometres of Design in the Landscape
- 48 Dr. Les / Dr Woods

Trvale rozvíjitelný Držme se!

předchozí čísla k vidění zde / previous issues available here: www.egoe-life.eu/cz/katalogy

Lipoptena cervi (Kloš jeleni), okřídlená samička v hřbetním pohledu

Lipoptena cervi (deer fly), female in dorsal view

Permanently SustainAbility Editorial

V minulém století se trvalá udržitelnost odehrávala většinou na hlavách našich maminek a babiček. V dnešní době se nám začíná pomalu přesouvat i do hlav. Co ale přesně znamená tenhle poloimaginární termín? A jak funguje v praxi? Třeba takový kloš jelení z buchlovských lesů má tak neuvěřitelný koeficient udržitelnosti, že bychom si z jeho vůle a odhodlání měli vzít příklad. Ale proč se předčasně vysilovat, když je zatím zdánlivě všechno v pořádku. Je? Nevíme to jistě, za kopec nevidíme. Přesně před rokem vyšel první magazín 519 a zároveň odstartoval festival WiFič ven! 2018. Dnes vychází už čtvrté vydání a druhý ročník festivalu právě začal. Jasně, je asi ještě předčasně něco slavit, ale my to stejně trochu uděláme, protože jsme rádi, že se nám je podařilo udržet. Třeba i s pomocí všech těch srdcařů, co nemají problém kvůli několika hodinám zábavy přemístit hory železa tam a zpět. Skutečný důvod k oslavě je ale nepochybně 30. výročí od sametové revoluce, která zásadním způsobem akcelerovala vznik a vývoj značky mmcité až do dnešních dnů. Je evidentní, že jde o udrženíhodný počin. Nejsme ale ještě tak staří, abychom se museli udržovat. Vlastně nás mnohem víc zajímá trvalá rozvíjitelnost. Není to zas taková věda, stačí jen trochu srdce a trochu hlavy. Rozum a cité.

David Zezula absolvoval katedru designu na UMPRUM. Krátce po škole se nechal zlákat reklamou. Jako kreativec působil v komunikačních agenturách MARK BBDO Bratislava, Scholz & Friends Praha a Ogilvy & Mather Praha a je autorem sloganu „Lybar smrdí od hlavy“ (klient to nekoupi). V současnosti pracuje jako art director v designcité+ pro značky mmcité+ a Egoé.

Lipoptena cervi (Kloš jeleni), neokřídlená samička v hřbetním pohledu

Lipoptena cervi (deer fly), dealate female in dorsal view

In the past century, permanent sustainability was something which fell mostly on the shoulders of our mothers and grandmothers. At present it has slowly begun to move up into our heads. But what exactly does this half-imaginary term mean? And how does it work in practise? For example, a deer fly from the Buchlov forest has an incredible sustainability quotient; we ought to take an example from its resolve and determination. But why freak out about it ahead of time, when everything seems to be just fine at the moment? Or is it? We don't know for sure, since we can't see over the hill. A year ago exactly we published the first 519 magazine and at the same time we launched the 2018 WiFič VEN! festival. Now we're publishing issue no. 4 and the second year of the festival is just underway. Surely it's somewhat premature to celebrate something, but we're going to celebrate a bit, because we're happy we have been able to keep things going. Perhaps with the help of all those enthusiasts who have no problem moving mountains of iron there and back just for a couple of hours of entertainment. A real reason for celebration is undoubtedly the thirtieth anniversary of the Velvet Revolution, which in a fundamental way accelerated the inception and development of the mmcité brand to the present day. It's clear that this is an enterprise worth sustaining. We are not so old, we have to keep in shape. What interests us much more is permanent expandability. It is not rocket science, it just requires a bit of one's heart and mind. Sense and citéability.

David Zezula graduated in Design from the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague. Shortly after his degree he allowed himself to be enticed by advertising. He worked as a creative designer in the communications agencies MARK BBDO Bratislava, Scholz & Friends Prague, and Ogilvy & Mather Prague. At present he is the Art Director at designcité+ and for the brands mmcité+ and Egoé.

Bratři

Fotografie / Photography: Dušan Tománek, Marie Votavová

v designu

1. Letos si připomínáme výročí listopadových událostí. Vzpomínám si, jak jsem tenkrát přišel do školy (tehdy jsem byl studentem 2. ročníku VŠUP Praha, detašovaného ateliéru tvarování strojů a nástrojů v Gottwaldově) a po krátké debatě jsme se se spolužáky rozhodli odjet do Prahy a připojit se ke studentské stávce.

Přespávali jsme různě v ateliérech, roztroušení po celé budově školy, drželi studentské hlídky, s nadšením jsme tvořili transparenty, vyráběli trikolory a tiskli letáky, které jsme následně roznášeli nebo vylepovali na všechna možná místa – kandelábry, lavičky, odpadkové koše, zastávky...

Vlastně to už tenkrát byl takový originální příspěvek k designu městského mobiliáře.

Asi po měsíci jsme se plni odhodlání vrátili na školu do Zlína, kde jsme v těchto aktivitách pokračovali i v počátku následujícího roku...

Richard Janoušek: Jak jsi prožíval tu dobu ty? Co pro tebe bylo nejsilnějším zážitkem?

Michal Bauer: Celkově asi podobně jako ty a dělal jsem to stejné. Skutečně naplno a naprosto bezprostředně jsem si ale užil jen úplně první demonstraci po příjezdu do Prahy v pondělí večer před Českým rozhlasem. U všech následujících jsem i ve své tehdejší naivitě cítil, že věci tam sdělované jsou nespílitelné a jsou jen zbožným přáním. Byl to jen pocit, daný bezesporu osobním nastavením. Pamatuju si na jednu chvíli, kdy jsem se na demonstraci rozhlédl a kolem sebe viděl po patetickém projevu plném frází (takových byla většina) oči plné slz. Uvědomil jsem si hloubku marasmu, v kterém lidé žijí, obrovskou touhu po změně, ale to dojetí jsem nesdílel. Samozřejmě jsem stoprocentně stál na straně změn a nových pořádků, ale dnes zpětně vidím, že právě často nesmyslné představy o krásné budoucnosti předurčily zklamání mnohých. Já ho osobně v sobě nemám, ušli jsme jako společnost obrovský kus cesty, jen se málokdo chce podívat do minulosti bez růžových brýlí. Vadí mi na jedné straně „kospirační teoretikové“ vysmívající se odhodlání a úsilí spousty lidí, ale i nekritické oslavování „revoluce“, která byla ve skutečnosti zásluhou Havla nakonec především kultivovaným předáním moci.

Svatoopluk Sládeček: V pátek 17. listopadu jsem celý večer v rádiu poslouchal Svobodnou Evropu. V sobotu byl v Malenovicích koncert skupiny Garáž a tam se vše pořádně diskutovalo. Když

jsem v pondělí v podvečer přijeli do Prahy, vystoupili jsme v Libni, protože jsme měli strach, že by nás na hlavním nádraží zatklí. Dál jsme jeli tramvají, vystoupili o dvě stanice dřív a ztemněnými ulicemi jsme se blížili na Palachovo náměstí ke škole. Na protější straně nábřeží stála nekonečná fronta blikajících policejních antonů.

Někteří lidé napříč politickým spektrem tvrdí, že nešlo o žádnou revoluci, že se odehrálo pokojné předání moci. Pro nás to revoluce byla. Nevěděli jsme, jak to dopadne, a počítali jsme s tím, že to nemusí vyjít a že ponese následky. Myslím, že to tak tehdy vnímala většina společnosti. Bylo cítit obrovské odhodlání veřejnosti a komunističtí gerontokrati se podělali strachy a už za tu svou pokřivenou pravdu ani nebyli ochotní bojovat.

Marek Pražák: Nejsilnějším zážitkem bylo poznání, že jsme nástrojem převratu. Za studentské stávky jsem chodil za VŠUP do Disku (hlavní studentský republikový štáb) – tam se řešilo, jak nastavit design propagandy převratu, koho oslovit, zlikvidovat, design hesel pro venkov a podobně. Jednou jsem byl vyslán do „mozku“ převratu – Laterny Magiky – a došlo mi, že máme jako studenti splnit svou funkci v designu té tragikomedie a že se věci dějí odjinud a jinak, než jsem si naivně představoval. Naštěstí se během „transformace“ designu státu na raně kapitalistický model moc nezabíjelo. Češi jsou v podstatě vydizajnovaní k podělanosti. Dnes je design vládních převratů propracovaný na globální úrovni. Jako pravidlo zůstalo to, že jsou mladí lidé používáni jako rozbušky, mají kladný vztah k podrývání dizajnu státní moci a jsou snadno manipulovatelní.

2. Bezprostředně po revoluci proběhla na škole řada změn. Pro mne byla nejdůležitější možnost přestoupit ze Zlína do pražského ateliéru, kde se vedení ujal Bořek Šípek s asistentem Jakubem Ciglerem.

Jejich přístup byl zcela odlišný. Dříve se výuka z větší části odehrávala formou „samostudia“, podstatné informace jsme se dozvíдали hlavně od starších spolužáků, v doprovodných disciplínách nebo od mistrů v dílnách. Nově se kladl mnohem větší důraz na komunikaci, probíhaly intenzivní diskuse v průběhu projektů a – světe, div se – museli jsme osobně obhajovat svou práci před zkušební komisí, spolužáky i veřejností. Pedagogové byli otevření našim názorům, mohli jsme se aktivně podílet na všem, co v ateliéru vznikalo.

Jak jsi proměnu výuky a akademického prostředí vnímal ty?

Michal Bauer: No, možnost odejít nebyla tím nejdůležitějším. Tak to logicky vnímáte vy, co jste odešli, a o to víc místní ze Zlína, kteří původně zůstávali doma. Ale jak jsem sám později zjistil, pro každého je strašně důležité na zkušenou někam odejít. To, co bylo před 1990, vycházelo z možností své doby, z konce zkostnatělého reálného socialismu, plus unavený dogmatický Kovář... Samozřejmě se pak všechno otevřelo, i ve Zlíně. To, co popisuješ, je přece něco naprosto samozřejmého, je už zbytečné bavit se o tom, co bylo obecně ve školství nejen ve Zlíně před 1989. Školy nejsou od toho, aby někoho nějak definitivně zformovaly, ale aby se měli studenti od čeho odrazit, aby ten odrazový můstek byl co nejkvalitnější a umožňoval co největší další rozvoj, protože školou všechno teprve začíná. Z dnešního hlediska

to byla nepřenositelná situace, mimořádná doba. K potřebné diskusi o tom, jak směřovat školství dnes, nám atypické „porevoluční“ zkušenosti moc nepomohou, snad s jedinou výjimkou – vzpomínám, jak mimo byli všichni, kteří trvali na zachování starých pořádků. Často to natírali morálním nátěrem, ale časový odstup ukazuje, že to byla ve skutečnosti především uraženost a pocit určitého osobního ponížení a zklamání, co určovalo tuto argumentaci. To je asi ta nejsilnější zkušenost. Vidím kolem sebe, že se vlastně v tomto smyslu nic nezměnilo. Spousta lidí v sobě pocit prohry, často úplně iracionálně, nese ne určitou dobu, ale trvale (dnes je to paradoxně časté u bývalých „revolucionářů“), proto je potřeba na to myslet a počítat s tím. A upřímně, mě moc nezajímá, co se dělo před 30 lety někde ve škole. Je potřeba dívat se dopředu a řešit problémy, které přes všechny úspěchy těch 30 let sami vytváříme, a ne se neustále vymlouvat na „neblahé dědictví komunismu“.

Svatopluk Sládeček: Přestoupil jsem na architekturu k prof. Vrátníkovi, který měl dobrou pověst už před listopadem 1989 a převrat ho vynesl do křesla rektora. Myslím, že byl skvělý pedagog, i spolu s asistentkou I. Čapkovou. Samozřejmě jsem tehdy, asi jako všichni, obdivoval nově příchozí vyučující, kteří přišli z praxe nebo ze zahraničí. Trochu se dnes stydím, myslím, že jsem kvalitu svých učitelů docenil až nedávno. Jedním z důvodů pro přestup do Prahy bylo, že jsem na škole velmi intenzivně vnímal výbušnou směs individualismu, domýšlivosti a soutěživosti, která byla neodolatelně přitažlivá. Zkrátka jsem si uvědomil, že pokud se nepokusím v tomto prostředí obstarat, tak stejně nemám šanci v profesionálním životě uspět.

Marek Pražák: V Ostravě jsem byl na gymnáziu, v němž vládli dezén 50. let. Takže studia na VŠUP pro mne byla od počátku novodurovým rájem. Po roce 1989 se ten ráj ztrojnásobil v různých materiálech a zrnitostech šmirglů. Nemůžu si na dizajn stěžovat. Určitě jsem nesdílel některé nenávisné a antidizajnerské podbrusy studentů vůči vedení katedry s tím, že by se škola měla vyjmout z formy a všichni hurá brousit do Prahy. V tom jsem byl molísač-patriot. Čas ukázal, že dizajn školy ve Zlíně je na svém místě. Od poloviny studia jsem pracoval na svých věcech, měl jsem vlastně individuální dezajnerský ateliérový plán, který vedení respektovalo. Zajímalo mě místo, kde končí design a začíná objekt, socha, někdy v syntéze s textem, slovem, akcí, zvukem... Až později vznikly další dizajnerské obory jako multimédia, intermédiá, designmédiá a podobně.

3. Za nejdůležitější moment formování mého profesního života pokládám setkání s Otakarem Diblíkem, který se stal v roce 1990 vedoucím ateliéru designu v Praze. Před revolucí působil jako designér v Itálii, takže do výuky vnesl své bohaté zkušenosti a životní nadhled. Začal jsem s ním spolupracovat na reálných projektech v praxi a později jsem se stal jeho asistentem. Vzpomínám na tu dobu rád i z toho důvodu, že jsem s ním mohl kromě designu sdílet také jeho zájem o astronomii, jazz a fotografování.

Co tě v profesi nejvíc ovlivnilo nebo zaujalo?

Michal Bauer: Zkušenost z Německa, náraz jiného prostředí, a to jsem předtím už dělal v reklamce, ale tam jsem nic tak intenzivního nezažil. Také rád zavzpomínám na studia, především na některé spolužáky, kteří mě bezesporu trvale ovlivnili, ale z profesního hlediska jsem právě až v Německu zjistil, že vlastně nic

neumím, a pokud umím, tak to neumím „prodat“, ale zároveň i to, že míra talentu mnohých západních kolegů je dost hrozná, zato byli na praxi lépe připraveni... Důležité bylo také poznání, v jak uzavřené bublině jsem se do té doby pohyboval, že spousta jistot jsou jen předsudky. Z mé zkušenosti je například akademická, speciálně „umělecká“ bublina mimořádně uzavřená. Jsem rád, že jsem měl možnost poznat naprosto rozdílná prostředí a získat tak odstup, který je podle mě velice důležitý. Upřímně lituju každého, pro kterého je pár let studia nějakým bájným obdobím v kontrastu s fádností let následujících, tak to naštěstí nemám.

Svatopluk Sládeček: Z prací, které jsem v průběhu studentské stávky viděl viset na stěnách Vrátníkova ateliéru, jsem najednou měl pocit, že architektura může být něco úplně jiného, než jsem si dříve myslel. A tak jsem se po stavební průmyslovce k architektuře vrátil, oklikou přes design. Průběh studia mě nezklamal, množství možností a kritičnost myšlení, ke které jsme byli vedeni, jsem si nikdy předtím nedovedl představit. Důležité pro mě byly dějiny a teorie s Rousem, Hlaváčkem, Pečínkovou, Soukupovou, Horovou, Vybíralem a velkým příkladem byl i Otakar Diblík. Nestudoval jsem u něj, ale učil jsem se od něj z vyprávění jeho žáků (hlavně R. Janouška), z osobních setkání při návštěvách v jeho ateliéru, v hodnotících komisích. Párkrát jsme se potkali i po dokončení studia a pořád na něj vzpomínám.

Marek Pražák: Do časopisů jsem nekoukal, jsem spíš typ líného dezajna-autodidakta. Byl jsem ovlivněn ostravským dízénem šacheť, hald a taky pachovým designem dusivého smradu, který je vybroušen k smrti dodnes. Od čtvrtáku jsem v Ostravě dizajnoval v ateliéru Evžena Schollera. Měl skvostné designérské vybavení včetně lící pece a mamutí sady cidlínek. Modelovali jsme velké dizajnerské sochy. Evžen byl dobrý a poctivý Dyzzajner, pečlivě brousil a staral se o mne jako o vlastní špachtli. Z praktického a designérského hlediska to byla výhra. Ale ovlivnil mě jistě fakt, že jsem pocházel z rodiny dizajnerky tance divadelního baletu a dezajnera architektonických budov. Takže z pláště dezénu nebylo kam utéci. Od patnácti jsem vydizajnoval básně, dělal dizajn obrazů, písní, kapel... Původně jsem se na VŠUP hlásil na dizajn malby. Ale dnes bych studia designu za dizajn malby neměnil. Díky dizajnerské škole našeho štajgra Kováře jsem začal uvažovat o kořenech, důležitosti, smyslu a nesmyslnosti jednotlivých předmětů, které nás obklopují od mikra po makro. Došel jsem k poznání, že dizajn může být i velice apokalyptický pro naši planetu. Designéři by neměli být jen řemeslníci-návrháři, ale mohli by více posunout tu zběsilou mamutí výrobu a spotřebu k etickým, ekologickým a mravním principům. Tedy pokud je v sobě dizajnerský naleznou. Často se v práci s investory přistihují, že jde z mé strany spíše o dizajnově-edukativní přístup.

4. Na půdě školy jsem se pohyboval jako asistent a tajemník katedry více než deset let, spolupracoval jsem v té době s několika firmami, až jsem se vlivem životních událostí stal knihkupcem a později kavárníkem.

Kudy se ubíral tvůj život po škole?

Michal Bauer: Reklamka, modelování pro automobilky. Po IMM jsem byl v MBtech, Smartu, Mercedesu na osobácích i kamionech, ve vývojovém centru Hyundai v Německu a čtyři roky po sobě v Comu zase v Mercedesu. Zároveň jsem celou dobu od roku 1998 trávil podstatně více času malováním než modelováním, kterému se poslední čtyři roky věnuju výhradně, stejně jako už jednou asi před deseti lety. Měl jsem 45 samostatných výstav, přes 200 obrazů je v soukromých sbírkách. Vybuodoval jsem si určité zázemí a v zásadě už nad ničím jiným nepřemýšlím a nic jiného neplánuju, teda zatím.

Svatopluk Sládeček: Založil jsem nevelké architektonické studio. Navrhujeme, projektujeme a stavíme. Počet realizovaných staveb se pomalu šplhá ke stovce. Spektrum návrhů je pestré od individuálního bydlení po veřejné i průmyslové budovy. Příležitostně se věnuji scénografii. Před třemi lety jsem začal učit na FA VUT v Brně, abych se zbavil výčitek svědomí, že jsem si svých pedagogů a studií dost nevážil.

Marek Pražák: Ještě před absolutoriem jsem dostal místo na designu výtvarného oboru Ostravské univerzity, ale praxe dezzenu zavolala a odešel jsem do ní. Plul jsem v řekách grafického a solitérního designu, scénografického desínu. Psal jsem a realizoval celovečerní dezaignérské autorské hudebně-scénické pořady. Realizoval jsem se taky des-herecky, nebo jako dezz-písničkář. Psáním jsem se spojoval s jezírky desi-básníků u nás i v zahraničí, kde jsem byl párkrát i na de-misii. Od školy spolupracuji s dis-architektury na větších projektech v de-týmech. Jsem takový Ferda mravenec – design všeho druhu. Postupně jsem to zúžil na deplastiku a dedesign jako takový, které mě teď nejvíce deživí. K tomu jsem poslední půlrok jezdil po republice s desi-knižkou „Hallada o Olejovém Městě“, kterou vydalo nakladatelství Protimluv. Vznikl tak design melodramatických večerů se „scénickými nástřely“. Část svého dada-živoťu věnuji obdivu našich designérů – kamarádů a zakladatelů v Bílovicích, kteří jako jedni z mála vytvořili opravdický designérský průmysl. „Čest jejich práci!“, jak říkáme my Apači ze severu.

5. Jako mladý designér jsem si plánoval, že budu svůj život naplňovat prací na kultivaci nejrůznějších předmětů, spoluprací s investory a konstruktéry. Proto mě později překvapilo, že jsem vlastně nejvíc rád za to, co se vytvořilo tak trochu „samovolně“ – prostor společenský, výstavní a relaxační – literární kavárna.

Které své realizace si nejvíc ceníš? Co pro tebe znamená?

Michal Bauer: Není to přece o nějakém největším momentu, to je přístup, na který nechci přistoupit. Cení si toho, že jsem se nenechal semlít penězi, přes všechny zákruty šel svou cestou a neopustil malování. Důležité je vědomí, že síly jsou omezené a na kvalitě záleží. Nakonec se jednou bude vyškrabávat každé cenné zrnko mezi balastem, tak jak to dnes děláme my vzhledem k minulosti. Užívám si v mládí neznámého pocitu vědomí konečnosti a z toho plynoucí naléhavosti každého dne, každého zážitku, včetně odpočívání a vychutnávání nicnedělání. Nejdůležitější je pro mě, banálně řečeno, jít dál a neztratit schopnost naslouchat. Snažím se mnohem víc než dřív v rámci svých možností dělat to nejlepší, a to nejlepší, pokud jde o práci, se teprve chystám udělat. Rozhodně jsem neztratil chuť, naopak, ale skutečně nejdůležitější je dobrý vnitřní pocit...

Svatopluk Sládeček: Všechno a nic, nechce se mi o tom přemýšlet.

Marek Pražák: Probrousil jsem se v oboru designu k řadě „žánrů“, tak je těžko vyjavit, co se podařilo nejlépe nastříkat. O něco z mého dede-pinožení se teď postarala galerie Obecní dům v Opavě a da-kurátor Jan Kunze. V květnu a červnu 2019 tam proběhla dignérská výstava mé volné tvorby od roku 1996: obrazy, bronz, videa, digitální tisky, performance, deníky a jiné designy.

Můj vzkaz všem designérům dětí – matkám a otcům – zní: „Nedodupejte Božský design naší planety! Bo každá zhmotněná pitomost má svou váhu.“

6. Radek Hegmon s Davidem Karáskem systematicky budují v Bílovicích – nedaleko Uherského Hradiště – své „Lavičkové impérium“. Z vítězství v regionální studentské soutěži vykřesali mezinárodní společnost s překvapivými přesahy do dalších oborů a nepopíratelným vlivem na utváření veřejného prostoru. Když se vrátím ke vzpomínce na revoluční dobu, kdy jsme s Radkem vylepovali letáky, doufám, že už nebude tolik laviček a odpadkových košů potřeba.

M. Pražák, Vesica Piscis

M. Pražák, Trojediná stéla

Fotografie z archívu Michala Bauera, Marka Pražáka a Svátou Sládečka / photography courtesy of the Michal Bauer, Marek Pražák and Svatopluk Sládeček archives

Richard Janoušek absolvoval VŠUP Praha, obor Design výrobků u Prof. Otakara Dělíka. Už jako student vyššího ročníku přijal roli asistenta ateliéru. Po návratu do Zlína byl jmenován tajemníkem Katedry designu při VŠUP Praha. Vlivem rodinných událostí se stal knihkupcem a kavárníkem v Uherském Hradišti.

Michal Bauer vystudoval na VŠUP design ve Zlíně. 20 let modeloval interiéry pro automobilky v Německu a Itálii. Je ale především osobitý malíř, jeho obrazy jsou v soukromých sbírkách asi v 10 zemích. Žije a pracuje v Ostrožské Nové Vsi.

Marek Pražák absolvoval VŠUP. Věnuje se sochařství, malbě, performanci, hudbě, designu a literatuře. Sám sebe charakterizuje jako „univerzalistu“, tedy jako tvůrce vnímajícího umělecké vyjadřování celistvě. Je průkopníkem syntézy v oblasti umění jak volného, tak užitého. Žije a pracuje v Ostravě na Balkáně a v „otevřených ateliérech“ na různých místech světa (Peru, New York, Bangalore,...).

Svatopluk Sládeček studoval na katedře designu na VŠUP, potom přestoupil na katedru architektury do ateliéru Ladislava Vrátníka a Petra Keila. V roce 1994 založil studio New Work. Do roku 2018 zrealizoval okolo více než sto staveb, příležitostně se věnuje scénografii. Za některé realizace získal ocenění v rámci soutěže Grand Prix Obce architektů nebo Klubu Za starou Prahu. Nejvýraznějším výstavním uvedením architektonické tvorby Svátou Sládečka byla výstava „Figurativní architektura pro začátečníky“, kterou v různých obměnách představil ve Zlíně, Praze, Vídni a Bělehradě.

Kromě provozu architektonického studia od roku 2016 vyučuje na Fakultě architektury VUT v Brně a v roce 2019 tam začal pracovat i ve funkci proděkana pro rozvoj.

M. Bauer, Souborná výstava Obrazy 2006–2016, Záhorská galéria Senica, 2016

S. Sládeček, V hlavě architekta (DUMB)

S. Sládeček, chaty Zadní Telnice (foto P. Šmídek)

S. Sládeček, rozhledna Brdo (foto R. Červinka)

Brothers

in Design

1. This year we mark the thirtieth anniversary of the Velvet Revolution, the events of November 1989. I remember going to school (at that time I was in my sophomore year at the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague – actually, in its Atelier of Machine and Tool Design, which was located hundreds of kilometres away in the city of Gottwaldov – now again called Zlín) and after a short debate, my classmates and I decided to travel to Prague to join the student strike.

We slept in various studios scattered throughout the entire school building, we had student patrols, we enthusiastically created protest banners, tricolours, and printed leaflets which we then distributed or pasted on every available space – candelabras, benches, dustbins, bus and tram stops....

Actually, what we were already doing at the time was a kind of original contribution to the design of city street furniture.

After about a month, we kept our resolution to return to school in Zlín, where we continued in these kinds of activities even up into the start of 1990....

Richard Janoušek: What were your impressions of this time? What was your most powerful experience?

Marek Pražák: The most powerful experience for me was the knowledge that we were the instrument for revolution. During the student strike we went under the banner of the Academy of Arts, Architecture and Design to the DISK theatre (where the main student strike was called) – where we resolved how to

establish the design of revolutionary propaganda, whom to address, liquidate, the design of slogans in the countryside and so on. Once I was sent to the “brains” of the revolution – the Lanterna Magika theatre – where it occurred to me that we, as students, had to fulfil our function in the design of this tragicomedy, and that things were happening from a different place, and in a different way, than I had naively imagined. Luckily during this “transformation” of the design of the nation to an early capitalist model, there was not much killing. Czechs are basically designed to shit themselves instead. Today the design of government revolutions is elaborated on the global level. As a rule, what has remained is that young people are used as detonators, they are a positive influence in undermining the design of state power, and they are easily manipulated.

Michal Bauer: Overall, I guess my experiences were fairly similar to yours. Actually fully, immediately, the first demonstration was the only one I completely enjoyed, on my arrival in Prague the first Monday night after things started on Friday – in front of the Czech Radio building. With everything that happened afterwards I felt even then in the naïveté of the time that the concerns they were conveying were impossible, just wishful thinking. It was just a feeling, given undoubtedly by my personal “settings”. I remember one moment when I looked around at a demonstration and could see, after a pathetic speech full of hollow phrases (which is what the majority of them were), eyes brimming with tears. I realised the depth of the morass in which people live, with their huge desire for change, but I didn’t tell anybody about this feeling. Of course I was one hundred percent on the side of change and a new system, but when I look back on it today, I see that often it was these nonsensical images of a beautiful tomorrow which predetermined many people’s disillusion. I don’t feel that way personally myself, we have come a long way as a society, it’s just that very few people want to examine the past without rose-coloured glasses. On one hand the conspiracy theorists who laugh at the determination and strength of so

many people really bother me, but so does uncritical celebration of the “revolution” – which in reality, thanks to Václav Havel, in the end was a mainly civilised handing over of power.

Svatoopluk Sládeček: On the first day, Friday, November 17th, I listened to Radio Free Europe all night. On Saturday there was a concert by the underground band Garáž in the Malenovice neighbourhood of Zlín (Gottwald then), and there were big discussions there about everything. When we left for Prague on Monday afternoon, we got off in Prague-Libeň, one stop before the main station, because we were afraid we might get arrested in the centre. We continued by tram, and again we got off two stops before the university, and we walked through the dark streets toward Jan Palach Square to the uni. On the opposite side of the street there was an endless line of police vans with flashers on.

There are people across the entire political spectrum who insist that this was not a revolution, that it was a peaceful handing over of power. For us it was a revolution. We had no idea what was going to happen, but we were counting on it not sputtering out, and that we would bring results. I think that’s how most of the society felt at that time. You could feel the huge resolution of the public, and the communist gerontocrats shitting themselves in fear, no longer willing to fight for their twisted truths.

2. Immediately after the revolution there were a lot of changes at school. For me the most important one was the possibility of transferring from Zlín to the Prague atelier, whose leadership was taken up by Bořek Šípek and his assistant Jakub Cigler.

Their approach was completely different. Before, most of the study was in the form of “self study”, we got the essential information mainly from our older fellow students, in other subjects, or from shop masters. Now they placed a much bigger emphasis on communication, intense discussions took place during projects and – “surprise, surprise!” – we had to defend our works in person before an exam commission, one open to fellow students and the public. The teachers were open to our ideas, and we could take an active part in what was being created in the studio.

What transformations did you see in education and the academic environment?

Marek Pražák: I went to secondary school in Ostrava, where the design of the 1950s was still the norm. So studies at the Academy of Art, Architecture and Design were like a PVC-paradise for me right from the start. After ‘89 this paradise tripled in various materials and the granularity of sandpaper. Regarding design, I couldn’t complain. Certainly, I did not share some of the hateful and anti-designer gripes of the students regarding school leadership, that the school ought to break out of its mould and everyone should to march to Prague shouting hurrah. I was more a plywood-patriot. Time has shown that the school in Zlín was the right place. Half-way through my studies I was working on my own stuff, and had my own individually-designed studio plan, which the department respected. I was interested in the place where design ends and the object begins, sculpture, sometimes in synthesis with text, the word, events, sound.... It was only later that fields of design like multimedia, intermedia, design media, and so on were opened up.

Michal Bauer: Well, the possibility to leave was not the most important one. That is how you might logically see it, you who left, even more the Zlín locals who originally stayed home. But later I found out for myself that it is extremely important for everyone to leave and try things somewhere else. The way things were before 1990 was the result of the end of the fossilized era of socialist realism, plus the tired dogmatic Kovář... Of course then everything opened up, even in Zlín. What you’ve been describing is simply the obvious, it’s useless to talk about what was generally going on at the universities before 1989, not just in Zlín. Schools are not responsible for forming students in some fashion, they are for giving students a starting block to push off from, to give them the best possible starting block, one that allows the greatest possible further development, because everything begins at school. When you look at it today, it was a one-off situation, an extraordinary time. The necessary discussion is where education is going today, and our atypical “post-revolutionary” experience is not going to help much there, with one exception – I remember how out of it everyone was who insisted on maintaining the old order. Often they were painting everything with the brush of morality, but in hindsight, you can see that in reality, it was mainly pique from their side, and a definite feeling of personal humiliation and disappointment which governed their argumentation. That was probably the most powerful experience. I take a look around me now and see that nothing has actually changed in this sense. Lots of people have the feeling of having lost – often completely irrationally – and they carry it with them – not for a certain time, but permanently (and today that is often, paradoxically, the case with former “revolutionaries”) – which is why it is so necessary to keep this in mind and take it into account. And to be honest, it doesn’t really interest me much, what was happening thirty years ago in school. What’s necessary is to look to the future, and solve the problems which we are creating ourselves, despite all the successes of the past 30 years, and not keep excusing everything on the “malignant legacy of communism”.

Svatoopluk Sládeček: I transferred to architecture under Prof Vrátník; he already had a good reputation prior to November 1989, and the transformations that followed put him into the rector’s seat. I think he and his assistant I. Čapková were great teachers. Of course I also admired the new teachers, like everyone else, who came from jobs outside the university and from abroad. Today I’m a bit embarrassed that I appreciated the quality of my teachers only until recently.

One of the reasons for transferring to the school in Prague was that I felt very intensely the explosive mix of individualism, self-importance, and competitiveness there – which was irresistibly attractive to me. In short, I realised that if I did not have a go at standing up to the competition there, then I would never have a chance of success in professional life.

Legendary underground rock band Svaz Tepy from Zlín which played an important part in the lives of the participants of this interview (photography courtesy of the Michal Bauer and Simona del Maschio archives).
special thanks to Lucie Šmardová for archival materials

3. I consider the most important moment in forming my professional life was meeting Otakar Diblík, who in 1990 became the head of the Design Atelier in Prague. Before the revolution, he worked as a designer in Italy, so he brought tons of experience into his teaching, as well as an outlook taken from life. I began to collaborate with him on real projects in practice, and later on I become his assistant. I look back on this time fondly – also for the reason that in addition to design I started to share his enthusiasm for astronomy, jazz, and photography.

What most influenced or interested you in the profession?

Marek Pražák: I didn't look at magazines, I'm rather the lazy, self-taught type. Ostrava is a coal mining town, and I was influenced by the design of mine shafts, slag heaps, and also the noxious design of the suffocating stench, which will be etched into me till death. In Ostrava in my senior year I was designing in the studio under Evžen Scholler. He had magnificent equipment for design, including a casting furnace and a humongous set of scrapers. We modelled huge designer sculptures. Evžen was a good and honest Designer, he carefully honed me and cared for me like one of his own tools. From the practical design perspective, it was a godsend. But the fact that I came from a family with a mother who was designer of dances in ballet theatre, and a father who was a designer of architectonic buildings, also certainly influenced me. So there was no way out of the maze of design for me. When I turned fifteen I started to design poetry, illustrations, songs, musical groups.... I originally entered the Academy of Fine Arts, Architecture and Design for painting. But today I would not have traded the design studio for the painting studio. Thanks to the design school of our foreman, Kovář, I began thinking about the roots, importance, and the sense and nonsense of the individual objects around us, from the micro to the macro scale. I arrived at the knowledge that design can even be apocalyptic for our planet. Designers ought not to be only craftsmen-designers, but should also shift our insane, monstrous production and consumption toward ethical, ecological, and moral principles. That is, if you can find them in your designer self. Often when working with investors I find that on my side I have to work from rather a design-educational approach.

Michal Bauer: Experience in Germany: suddenly such a different environment, and even though I had already worked in advertising, I had never experienced anything as intensive as that. I also remember my studies fondly, especially several fellow students who undoubtedly influenced me permanently, but from the professional viewpoint it really wasn't until I got to Germany when I realised that actually I know nothing, and if I do know something, I certainly don't know how to "sell". But at the same time, the level of talent of many of my colleagues in the West was so miserable, they really should have been better prepared for work in practise.... Also important was the knowledge that I had been operating during that time inside a closed bubble, that many things I took for granted were mere preconceptions. For example, in my experience, the academic (especially the "artistic") bubble is one which is extraordinarily closed. I'm glad that I had the experience to get to know such a different environment and gain some distance, which has been very important for me. I sincerely feel sorry for anybody who considers their few years of studies some magic period in contrast to the dullness of their following years – that's something I luckily do not share.

Svatopluk Sládeček: The works which I saw hung up on the wall of Vrátník's studio during the course of the student strike – I suddenly had the feeling that architecture could be something completely different than what I had thought previously. And so after industrial construction, I returned to architecture, with a detour through design. The course of my studies was not disappointing to me, the number of opportunities, and the kind of critical thinking in which we were trained, were things I had never imagined before. What was important for me was history and theory with Rous, Hlaváček, Pečínková, Soukupová, Horová, Vybíral – and another important example to me was Otakar Diblík. I never studied under him, but I learned from him via the descriptions of his lessons from his students (especially R. Janoušek), and from personal meetings with him, visiting him in his studio, and from evaluation commissions. A few times we even met after I finished my studies, and I still fondly remember him.

4. I worked at the uni as an assistant and department secretary for more than ten years, I collaborated with several firms during that time, but due to life situations I became a bookseller and later a café owner.

Where did life take you after university?

Marek Pražák: Even before my diploma I got a position in the creative design department at Ostrava University, but design work called, and I left the uni for that. I waded the waters of graphic and solitary design, scenographic design. I wrote and directed full-length designer-author-musical-theatre shows. I also worked as a design-actor, and as a design-songwriter. With my writing I connected with puddles of design-poets here and even abroad, where I went a few times on design-missions. After uni I collaborated with design-architects on bigger projects in design-teams. I'm a kind of jack of all trades – design of all kinds. I gradually narrowed down to design-plastic and design-design to the point where I now make most of my living from it. The last six months I've been travelling the country with my design-book *Hallada o Olejovém Městě* (Slag Heap Ballad of Oil Town), published by Profimluv. It arose as the design of melodramatic evenings with "scenic shots". I devote part of my dada-life to the admiration of our designer-friends and founders in Bílovice, who, as some of a very few, have created a truly designer-industry. "Hail to their Glorious Work!" as we savages in the north say.

Michal Bauer: Advertising, modelling for automobile firms. After IMM I was at MBtech, Smart, and Mercedes – both automobiles and lorries – in the development centre of Hyundai in Germany, and four years in a row in Como, Italy, again at Mercedes. Since 1998, I've spent more time painting than modelling, and at the same time I've been devoting myself to painting exclusively for the last four years, just like I did once about ten years ago. I've had 45 solo exhibitions, and over 200 paintings of mine are in private collections. I've established a certain base for myself, and basically I've not been thinking about anything else nor am I planning anything different, at least not for now.

Svatopluk Sládeček: I founded a small architectural studio. We plan, project, and build. The number of our realised constructions is slowly rising toward one hundred. The scope of our plans is wide – from individual housing to public and industrial buildings. Occasionally I do theatre design. Three years ago I started teaching at the Brno University of Technology Faculty of Architecture, in order to rid myself of a guilty conscience from not appreciating my teachers and studies enough.

5. As a young designer I'd planned that I would fill my life with work on cultivating the most diverse subjects, cooperating with investors and contractors.... This is why later it surprised me that I actually was most happy in creating something somewhat "spontaneously" – a space which was social, for exhibits, and relaxing – a literary café.

Which of your realisations do you like the most? What meaning does it have for you?

Marek Pražák: I honed my skills in the design field in a number of "genres", so it is difficult to find one which would best illustrate my career. Some of my designer-dada-attempts were recently housed at the Opava Municipal Building by dada-curator Jan Kunze. In May and June 2019 there was a designer-exhibition of my works since '96 there: paintings, bronzes, videos, digital prints, performance, diaries and other designs.

My message to all the designer kids out there – and mums and dads – is: "Do not trample on the Divine Design of our planet! For every bauble incarnate has its importance."

Michal Bauer: It's not some big moment; it's an admission which I do not want to admit. I treasure the fact that I did not get corrupted by money, despite all of life's twists and turns, I went my own way and I did not forsake painting. What is important is the consciousness that our powers are limited, and quality is what it is all about. One day we will separate every grain of value from the chaff, the same way we do today with respect to the past. I'm now enjoying what in my youth was an unknown feeling – the consciousness of finality, and out of that comes the urgency of every day, every experience, including rest and relishing the act of doing nothing. The most important thing for me, to say it tritely, is to keep on going on, and not lose the ability to listen. I'm trying much more than before within the scope of my abilities to do what is best, and in terms of work that means I'm only just starting. I certainly have not lost my enthusiasm – just the opposite – but what is really important is to have a good feeling inside....

Michal Bauer graduated in Design from the Academy of Art, Architecture and Design in Zlín. He modelled interiors for auto manufacturers in Germany and Italy for two decades. But above all, he is a painter whose distinctive works are found in private collection in ten countries. He lives and works in the village of Ostrožská Nová Ves.

Svatopluk Sládeček studied at the Department of Design at the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague, and then transferred to the Department of Architecture under Ladislav Vrátník and Petr Keila. In 1994 he founded the studio New Work. He realised more than one hundred building projects by the year 2018, and also occasionally dedicated himself to scenography. He has been awarded prizes in the Grand Prix competition of the Society of Czech Architects and by the Club for Old Prague. The most significant exhibition of his architectural work is called "Figurative Architecture for Beginners", which has been on display with various content in Zlín, Prague, Vienna, and Belgrade.

In addition to running an architectural studio, since 2016 he has been teaching at the Department of Architecture at the Brno University of Technology, and in 2019 he became its Vice-Dean for Development.

Svatopluk Sládeček: Everything and nothing – I'd prefer not to think about it.

6. In Břlovce, not far from Uherské Hradiště, Radek Hegmon and David Karásek are systematically building their "Bench Empire". From their victory in a regional student competition, they have sparked an international company with surprising inroads into other fields and an undeniable influence on shaping the public space. When I return to memories of that revolutionary time, when Radek and I pasted posters, I hope that there will no longer be such a need for so many benches and dust bins.

Richard Janoušek graduated from the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague, studying in the Department of Product Design under Prof Otakar Diblík. In his senior year, he already took on the job of assistant teacher in the department. After his return to Zlín, he was named secretary of the Department of Design under the auspices of the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague. Due to family circumstances he became a bookseller and café owner in Uherské Hradiště.

Marek Pražák graduated from the Academy of Art, Architecture and Design. He devotes his time to sculpture, painting, performance, music, design, and literature. He characterises himself as a "universalist" – i.e. as a creator of perceiving artistic expression as a whole.

He is a trailblazer of synthesis in both conceptual and applied arts. He probes the existential level of our being and also the social aspects of the contemporary state of civilisation. He lives and works in Ostrava in the Balkans (pub), and in "open studios" in various places around the world (Peru, New York, Bangalore, etc.).

EGOĚ
nest

Devizový příslib.
Go Nest (Life Is Picnic There).

ego.eu

autovestavba Nestbox / Nestbox Camping Assembly

Vzpomínka na jednu sametovou revoluci či tancovačku?

1

9

Jak interpretovat události z listopadu 1989 v době postfaktické? V době, kdy nevíme, kam směřuje celosvětový vývoj? I naše země je jeho neodiskutovatelnou součástí a není z něj úniku, i kdybychom postavili velkou čínskou zeď na našich hranicích. V rámci mediasféry, když použijí termín od předního českého filozofa Václava Bělohradského, je vše dovoleno. Od září přijde strhující defilé „vykládání“ naší novodobé historie, která v rámci celosvětových změn v roce 1989 proměnila i životy účastníků tohoto rozhovoru.

Bojím se, že zažijeme ještě víc patosu než v oněch listopadových dnech. Ale doufejme, že zbyde čas i na racionální úvahy a diskuze. Je poučení z krizového vývoje a normalizace od roku 1969 naším stálým stigmatem? Využily svoji „dějinou“ šanci generace, které se narodily

od šedesátých let a kterým dal právě „Samet“ možnost „svobodně“ definovat a formovat své životy?

To, co zažíváme již necelých 30 let, podle mne nejlépe vystihl polsko-britský sociolog Zygmund Bauman: „Lidé jsou vrženi do postmoderní společnosti, musí se podívat do tváře vlastní mravní nezávislosti, tedy odpovědnosti. Tato nová nutnost je často příčinou mravního bloudění a zoufalství. Ale dává morálnímu subjektu šanci, jakou dosud nikdy neměl.“

Máme možnost žít, nebo pouze prožívat naše životy, takže se každý musíme smířit s velikostí svého vlastního úspěchu.

Rozhovor se uskutečnil pro magazín společnosti, u jejichž zrodu stáli spolužáci tázaných. Radek s Davidem vytvořili

ojedinělé impérium, které proměnilo český veřejný prostor a nabídlo jiný pohled na venkovní mobiliář, jenž je nedílnou součástí naší sdíleného prostoru nejenom českých obcí a měst. Ukázalo „pravdivost“ jejich cesty. Jejich cesta je založena na kvalitě a na stálém hledání a vedení dialogu jak s kolegy, tak s partnery a investory. A to v době postpravdivé není až tak málo.

Revoluce v Listopadu určitě neproběhla. Kdyby proběhla, možná že by se částečně vyčistil český rybník s traumaty z dějinných záváhání či proher. Tancovačka to také nebyla. Avšak Václav Havel a jeho okolí využili historické situace a sepsali zajímavý esej, který si my, kteří jsme v té době zvonili klíči, rádi bez patosu občas přečteme.

Dan Merta je v současnosti ředitelem Galerie Jaroslava Fragnera v Praze. V minulosti byl kurátorem výstav na Pražském hradě a v galerii Raiffeisen stavební spořitelny. Takřka 10 let byl tajemníkem Společnosti Jindřicha Chalupského. Je celoživotně ponořen do všeho, co souvisí s výtvarným uměním, architekturou a veřejným prostorem.

A reminiscence: Of one Velvet Revolution, or a folk dance?

8

9

How does one interpret the events of November 1989 in the post-truth era? In a time when we have no idea where global development is headed? In our country it is an indisputable component of our present, and there is no way to escape it, even if we built a Great Wall of Czechia around our borders. In the framework of the “mediasphere” (to borrow a word from the prominent Czech philosopher Václav Bělohradský), everything is permitted. Starting in September a thrilling “interpretation parade” of our modern history will be marching in – a history which in the sweep of the global changes of 1989 also transformed the lives of the participants in this discussion.

I fear that we are still living through yet more pathos than in those halcyon days of November '89. But I hope that there is still time for rational reflection and discussion. Are the lessons learned since 1969 regarding crisis development and “Normalisation” still a stigma for us?

Have we, the generations born since the 1960s, to whom were given this “velvet” opportunity to “freely” define and form their lives, made use of our “historic” chance?

What we have been experiencing for nigh on thirty years for me was best expressed by the Polish-British sociologist Zygmunt Bauman: “The denizens of the postmodern era are, so to speak, forced to stand face-to-face with their moral autonomy, and so also with their moral responsibility. This is the cause of moral agony. This is also the chance the moral selves never confronted before.” We have the possibility to live or only live out our lives, so we all have to come to terms with the magnitude of our own success, or lack of it.

This discussion took place for the magazine of a society whose birth was witnessed by the fellow student-interviewees. Radek and David have created a unique empire, one which has

transformed the Czech public space and has offered a different perspective on the outdoor furniture which plays an integral part of our communal space in villages and cities – and not only in the Czech Republic. They have shown the “truthfulness” of their life path. That path is founded on quality, constant searching, and leading a dialogue – with their colleagues as well as their partners and investors. And in the post-truth era, that’s saying something.

The November Revolution is certainly not over. If it were, perhaps the Czech pond would have been at least partly cleaned of the traumatic scum of historical setbacks and failures. It was no folk dance. However, Václav Havel and his circle made use of an historic situation to inscribe an interesting essay into our history – one which we, those of us who in that time jingled our keys in public squares, ought to reread occasionally, without pathos.

Dan Merta is the Director of the Jaroslav Fragner Gallery in Prague, and was formerly curator at Prague Castle and the Raiffeisen Bank Building and Loan Gallery. For a decade, he was the Secretary of the Jindřich Chalupský Society, supporting contemporary art in the Czech Republic. He has been involved lifelong in everything connected to fine arts, architecture, and public space.

mmcité+

construction cité+

mmciteplus.com
cciteplus.cz

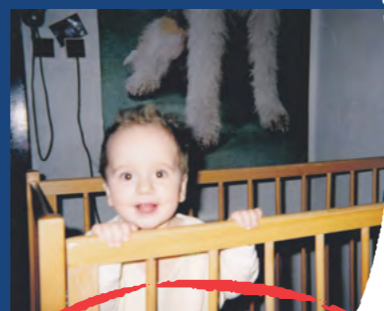

Stěna, která nerozděluje, ale spojuje
The Connecting Wall

protihluková stěna noba digi / noise barrier noba digi

na vojnu s ním, ať pozná, blb

2019

Ty vůbec nevíš, jak nám tehdy bylo. Nic nedokázals, tak nerad. Jsi ještě moc mladý. Všichni jste feťáci z Klínky.

Ty vůbec nevíš, jak nám teď vlastně je. Nic nedokázals, tak nerad. Jsi už moc starý. Všichni jste alkáči z nádražky.

Kdyby bylo v internetových diskusích stejné množství gifů zmatených kofátek a buldoků na skateboardech jako argumentačních faulů, svět by byl ráj. Za pár let byste si v tramvaji neměli kde stoupnout, protože by se všichni neustále vzájemně pouštěli na prázdné sedačky. Ok, to sice možná ne, ale aspoň by člověk neměl chuť nadobro se přestěhovat do skříně pokaždé, když se v záchvatu sebetryznění rozhodne, že si přečte, jak se jeho spoluobčané baví o politice.

Letí to, co? Od revoluce uběhlo třicet let. To je o šest víc, než kolik jsem tu zatím odžil. Z toho jasně vyplývá, že bych se k Sametu, stejně jako k bývalému režimu, neměl vůbec vyjadřovat. Pro jistotu bych se vlastně radši neměl vyjadřovat vůbec k ničemu, jestli to dobře chápu.

Proč je ale tak intuitivní princip jako vzájemné obohacování generací o rozdílné zkušenosti tak zřídka aplikovaný, když přijde na politické přesvědčení? Občas to působí, jako by starší generace čekaly, až ti neschopní tupci z kaváren, co jenom vysávají rodiče a stát, konečně dospějí a začnou pokorně naslouchat jejich moudrosti nabyté léty zkušeností, zatímco mladí buď přemlouvají bábu, nebo čekají, až ti starci zdeformovaní socialismem a bez kritického myšlení vymřou. Při pročítání těchto debat se může zdát, že jediné, na čem se mezigeneračně shodneme, je to, že nosit rifle na hlavě je trochu divné. Dva nesmířitelné tábory, které si mezi sebou pečlivě udržují železnou oponu s vírou ve svou absolutní pravdu a nekompetenci těch druhých.

Samozřejmě to je falešná dichotomie, svět totiž není černobílý a ve skutečnosti jsou křefění všichni. Nejsme tak chytří, jak si myslíme, všichni děláme podobné chyby v úsudcích a kultivovaně a férově debatovat umí jenom ten, kdo to opravdu chce. Ale ať hodí kamenem...

Když se to však podaří a taková opona spadne, zjišťujeme, že ve skutečnosti chceme podobné věci. Že rozdíly mohou být spíš v rétorice než v obsahu sdělení a že za oponou vlastně celou dobu nestála bestie, o které jsme si vyprávěli, ale zrcadlo, které jsme nechtěli vidět.

Některé opony a zdi musely padnout revoluci, ale jiné jde zcela jistě přemostit. Je však potřeba vůle začít stavět z obou stran. Reflexi své historie k rozhodování o současnosti a budoucnosti potřebujeme. Třicáté výročí sametové revoluce je žhavé téma na všech frontách a zároveň v mnoha ohledech výborná příležitost. Je to příležitost nahlížet za oponu, vzít své názory na verandu a zmlátit je baseballovou pálkou. Když člověk mlátí jenom názory ostatních, nikam to moc nevede. Ještě horší ale je, když je chce úplně umlčet.

Díky bohu, že se tak zatím komunikuje především na internetu. Hezké výročí všem. #pravda #laska

Ondřej Hrabal je propagátorem slováckého nářečí a poslem dobrých zpráv. Věnuje se poezii, próze, copywritingu, organizaci kulturních akcí a hudbě. Vášni je mu slam poetry (jeho zádumčivý pohled týraného hovawarta mu dokonce zajistil titul mistra ČR 2018). Po úspěšných studiích anglistiky a filozofie na FF UP v Olomouci pokračuje tamtéž, a to v oborech anglistika a aplikovaná ekonomie. Dále absolvoval studijní pobyt na University of East Anglia a University of the Basque Country (tvůrčí psaní a filozofie).

join the army and you'll see, idiot

19

You have no fkn clue how things were. You haven't done shit, so shut up and don't tell me what to do. You're too young. You're all a bunch of druggies just out of rehab.

You have no fkn clue what it's like now. You haven't done shit, so shut up and don't tell me what to do. You're too old. You're all just a bunch of alkies hanging out at the train station.

If there were the same amount GIFs of confused kittens and bulldogs on skateboards on Internet discussions as there are fallacies, the world would be a better place. In a few years you would have no room to stand on the tram, because everyone would be continuously offering each other their seats. Ok, maybe not, but at least a person wouldn't want to move into the closet for the rest of their life every time they decide in a fit of self-torment to read what their fellow citizens have to say when discussing politics.

Time flies, eh? It's been thirty years since the revolution. That's six more than I've spent on Earth, so far. Which certainly means that regarding the Velvet Revolution, same as the previous regime, I should have nothing to say on the matter. For safety's sake, I guess I'd better nothing about anything ever, if I understand that argument correctly.

Ondřej Hrabal is an evangelist for the Moravian Slovakia dialect and a messenger of good tidings. He dedicates himself to poetry, prose, copywriting, organising cultural events, and music. His passion is slam poetry (his sombre outlook on the Czech political circus made him 2018 Czech National Slam Poetry Champion). After getting his B.A. in English and Philosophy at the Palacký University Faculty of Arts in Olomouc, he is continuing his Master's studies there in English and Applied Economics. He has had study stays at the University of East Anglia and the University of the Basque Country (Creative Writing and Philosophy).

Why then is such an intuitive principle as mutual enrichment of the generations by differing experience so seldom applicable when we're talking about political persuasion? Sometimes it is if the older generations were waiting until the inept dolts from the coffee shops who only bleed money from their parents and the state finally matured and began to listen humbly to their elders' wisdom gained from years of experience, meanwhile young people are either "talking to their parents" or are waiting until the seniors deformed by socialism and without critical thinking die out. When reading these debates, it might seem as though the only thing that we can agree on intergenerationally is that wearing blue jeans on one's head is a bit odd. Two intransigent camps, carefully maintaining an iron curtain between them, with faith in their absolute truth and the incompetence of others.

Of course this is a false dichotomy, the world is not black and white, and the reality is none of us are as clever as we think we are. We all make similar mistakes in judgement and decent and fair debates can be waged only by those who really desire to do so. But once that first stone is cast...

When however at last the curtain falls, we will find that in reality, we're after similar things. That our differences can be found rather in our rhetoric than in the content of the communication, and that all the while on the other side of the curtain there were not the animals we said there were; it was not a wall, but a mirror into which we did not want to look.

Some curtains and walls had to fall in the revolution, but other gaps can certainly be bridged. There is however the need for the will to begin to build on both sides. We need to reflect on our history in order to make decisions on the present and future. The thirty-year anniversary of the Velvet Revolution is a hot topic on all fronts, and at the same time in many respects it presents an excellent opportunity. It is the opportunity to gaze through the curtain, to take one's own opinions out of the closet, outside into the fresh air on the veranda, and pummel them with a baseball bat. When a person only pummels the opinions of others, things don't go too far. But far worse is when a person wants to silence others completely.

Thank God, that so far we communicate in this manner mostly on the Internet. A happy anniversary to all. #truth #love

Z L O M E N Á

Fotografie / Photography: Richard Vodička

P Ř Í R O D A

EXPOZICE XXII. MILÁNSKÉHO TRIENÁLE DESIGNU A ARCHITEKTURY PŘINÁŠÍ ZNEPOKOJIVÝ OBRAZ DNEŠKA, PŘIČEMŽ ZÁROVEŇ ALESPON ČÁSTEČNĚ NAZNAČUJE, JAK DÁL.

Zatímco v České republice s příchodem jara padaly hlavy ředitelů významných kulturních institucí (odvolání Jiřího Fajta z pražské Národní galerie a Michala Soukupa z čela Muzea umění Olomouc nešťastně úřadujícím ministrem Antonínem Staňkem), v Miláně byla otevřena důležitá výstava. Těší se nebývale velkému zájmu ze strany odborné i laické veřejnosti a byla by chyba nechat ji proběhnout bez povšimnutí.

Kurátorský tým v čele s Paolou Antonelli z newyorského Muzea moderního umění milánskou výstavu pojmenoval Zlomená příroda, design řeší přežití lidstva. Samotný nezvykle naléhavý název předznamenává, že se nejedná o přehlídku nejnovějších produktů zavedených designérů nebo značek. Je jedno, jestli výstavu sto dvaceti projektů proběhnete ve spěchu, nebo se budete snažit hlouběji pochopit jednotlivé části. V obou případech zkonstatujete, že na výstavu bylo potřeba mít víc času. Celkový pocit, s nímž budovu muzea Triennale di Milano na okraji takřka čtyřicetihektarového parku Sempione opustíte, se dost pravděpodobně bude rovnat nejistotě a znepokojení. Pokud zůstaneme jen u čísel týkajících se Evropy, každý z jejích obyvatel ročně v průměru spotřebuje 14 tun nerostných surovin a vytvoří 5 tun odpadu. To je v součtu 2,5 miliardy tun odpadu. Tradiční lineární ekonomický model vytěž-vyrob-prodej/kup-spotřebuj-vyhoď je již delší dobu neudržitelný. Stále častěji slyšíme o nezbytnosti urychleného přechodu na princip tzv. cirkulární neboli oběhové ekonomiky, která bude daleko efektivněji vracet suroviny zpět k cyklickému zpracování. Na počátku životního cyklu každého výrobku stojí podnikatelský záměr a vývojový tým klíčovým způsobem určuje, z jakých materiálů, jak efektivně a s jakou energetickou náročností bude produkt sériově vyráběn. Ještě důležitější je vnímat, jak dlouho bude produkt sloužit a jak snadná nebo náročná bude jeho recyklace. Začíná se intenzivně mluvit i o cirkulárním designu/navrhování.

Zlomená příroda dokumentuje porušený vztah člověka a jeho přirozeného prostředí. Je potřeba říci, že výstava určitě není výkladní skříní naivního environmentálního aktivismu plného emocí, jelikož pravá podstata designu jako oboru spočívá v poctivém nacházení řešení s přispěním poznatků z technických i netechnických oborů. Přemýšlení designéra nebo designérského týmu je zde představeno jako způsob vymýšlení systémových opatření se všemi důsledky pro životní prostředí nebo konkrétní společenství lidí. Už ne pouze estetická forma a funkce, právě dopad je tím, co nás musí daleko více zajímat.

Ještě než vstoupíme přímo do samotné expozice, na stěně u schodiště nás přivítá velkoplošná lineární grafika poukazující na 75 základních klíčových okruhů, s nimiž se lidstvo aktuálně potýká a musí je aktivně řešit a hledat adekvátní východiska pro dnešek a především pro budoucnost. Staré poučky a přístupy již přestaly v mnohém platit. Jelikož v globalizovaném světě všechno souvisí se vším, musíme vnímat aktivity člověka na planetě jako pomyslnou, navzájem se ovlivňující síť: stoupání hladin oceánů a moří, klimatická změna, budoucnost trhů, zemědělství, potravinová soběstačnost, získávání energie, vytváření enormního množství odpadu, důsledná recyklace, proměny náboženských systémů, migrace, dostupné bydlení, zdravotní péče, ideologiemi nezatížené vzdělávání, zajištění pitné vody, rozvoj konektivity (rychlá datová síť), vliv sociálních médií na společnost, biotechnologie, nástup umělé inteligence. Je to dobře zvolená strategie ze strany organizátorů výstavy, protože nás tento seznam naladí na obecnější vlnu uvažování a (snad) se nestane to, že bychom vtrhli do výstavních sálů a začali posuzovat jednotlivé exponáty starým známým filtrem líbí–nelíbí či chápu–nechápu.

Pojďme se podívat na konkrétní příklady možných revolučních inovací. Do technologie 3D tisku se vkládají velké naděje, holandsští designéři **Eric Klarenbeek a Maartje Dros** ve spolupráci s **Ateliérem Luma** z francouzského Arles přicházejí s myšlenkou nahradit syntetické plasty, z nichž se vyrábí struny pro 3D tiskárny, nově vyvinutými bioplasty. Obaly na šampony, ale klidně i nádobí nebo odpadkové koše budou moci být vyrobeny z materiálu, který pochází z procesu kultivace vodních řas a jejich následného vysušení. Dalšími důležitými surovinami se mají stát slupky z kakaových bobů, bramborový škrob nebo různé kultury hub. Využití plánují i při produkci nábytku nebo dokonce komponentů, z nichž by bylo možné skládat celé fasády budov. Důležité je zmínit, že pěstování organických kultur pro výrobu strun i samotný tisk produktů mohou probíhat přímo tam, kde budou zapotřebí, čímž je možné eliminovat nesmyslné převážení materiálu i hotových výrobků na dlouhé vzdálenosti.

ENERGETICKY I Z HLEDISKA
VYUŽITÍ PŘÍRODNÍCH
ZDROJŮ ŽIJEME NA
DLUH, VŠICHNI TO VÍME,
OPAKUJEME SI TO, JEN TEN
ROZJETÝ VLAK NEUMÍME
BRZDIT.

Chilský architekt **Alejandro Aravena (studio Elemental)** je zastoupen známým projektem tzv. přírůstkového sociálního bydlení. Držitel prestižní Pritzkerovy ceny za architekturu (udělena v roce 2016) dokazuje, jak velký společenský dopad může mít poskytnutí skromného, ale systémově navrženého bydlení pro nemajetné vrstvy. Obyvatelé původně nelegálně osídleného distriktu Quinta Monroy dostali příležitost nastěhovat se do „z půlky hotového domu“, navíc v místě jejich původního

obydlí, a tu druhou, nedokončenou část si postupem času svépomocí dostavět podle svých finančních možností. Tímto socio-architektonickým zásahem nedošlo v místní komunitě ke zpětrhání dlouhodobě vytvářených mezilidských vazeb, nutnosti hledání nové práce, škol či dalších služeb. Staronoví obyvatelé skromných obydlí díky tomuto projektu dostali možnost převzít osobní zodpovědnost za své důstojnější bydlení.

Příkladem, jak znovu využít již existující plastový odpad, je vyvinutí tenisek pro společnost Adidas designérem **Alexanderem Taylorem** z Velké Británie. Zdrojovým materiálem pro svršky této obuvi je plast sesbíraný přímo z oceánu, podešev je pak vytvořena z recyklovaných rybářských sítí pomocí technologie 3D tisku. Pro lepší představu intenzity znečišťování oceánu plastem můžeme uvést příklad: jeden nákladní automobil plastového odpadu za minutu. Takže potřebného materiálu pro výrobu obuvi je v mořích a oceánech dostatek.

U příležitosti XXII. milánského trienále a výstavy Zlomená příroda můžeme navštívit i samostatné národní pavilony. Česká republika je zastoupena utopickou vizí Lithopie Petra Šourka a Denisy Kera a nezapomenutelnou instalací Out of Power Tower výtvarného umělce **Křištofa Kintery**. Sochař, který se již úspěšně etabloval v mezinárodním prostředí a svým dílem pravidelně znepokojuje i české publikum, vytvořil apokalyptickou věž z použitých tužkových baterií. Není to moc pěkný pohled, ale je to velmi působivé dílo a v hlavě návštěvníka určitě zůstane ještě dlouhou dobu. Věž nese docela jasné metaforické sdělení – našemu civilizačnímu okruhu lidově řečeno „docházejí baterky“. Energeticky i z hlediska využití přírodních zdrojů žijeme na dluh, všichni to víme, opakujeme si to, jen ten rozjetý vlak neumíme brzdit. Změna našeho přístupu a chování je nevyhnutelná, jen nesmíme propadnout dojmům, že těch 75 důležitých témat z úvodu výstavy se začne smysluplně řešit samo nebo to udělá někdo za nás.

Naopak.
Je to celé i na nás.

Richard Vodička je od podzimu 2018 ředitel studia designcitě+, dříve proděkan pro zahraniční vztahy na Fakultě multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kurátor a organizátor výstav a prezentací týkajících se designu a výtvarného umění, v minulosti člen výkonné rady Zlínského kreativního klastru, stále člen Akademie designu České republiky, před veřejností utajený fotograf.

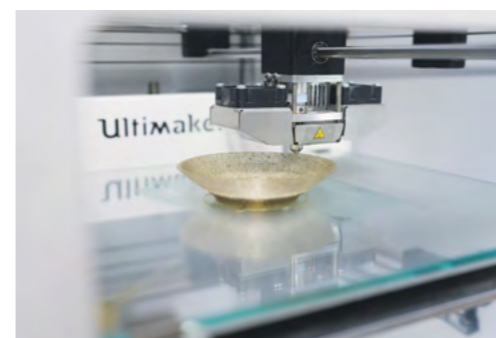
Studio Elemental, Quinta Monroy (foto Cristobal Palma)

Alexander Taylor, Adidas x Parley

Eric Klarenbeek & Maartje Dros

Eric Klarenbeek & Maartje Dros

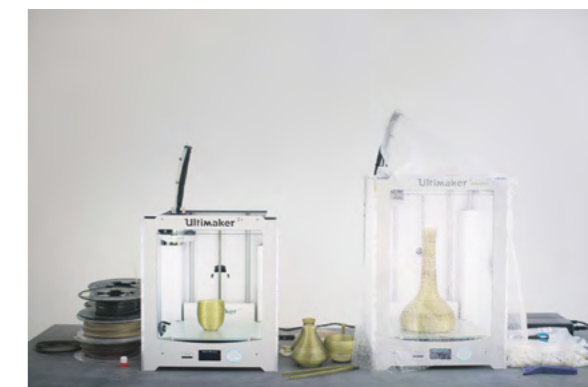
Křištof Kintera, Out of Power Tower

Atelier LUMA

Eric Klarenbeek & Maartje Dros

Eric Klarenbeek & Maartje Dros

EXHIBITIONS AT THE XXII TRIENNALE DI MILANO OF DESIGN AND ARCHITECTURE PAINT AN ANXIOUS PICTURE OF TODAY'S WORLD, WHILE AT THE SAME TIME THEY AT LEAST PARTLY INDICATE WHERE TO GO FROM HERE.

Fotografie / Photography: Richard Vodička

B R O K E N
N A T U R E

While the arrival of spring in the Czech Republic brought heads falling from important cultural institutions (the removal of directors Jiří Fajt from the National Gallery in Prague and Michal Soukup from the Olomouc Museum of Art by our unfortunate incumbent Minister of Culture, Antonín Staněk), in Milan an important exhibition was opened. Extraordinarily eagerly awaited by professionals and the lay public alike, it would be a shame to let it pass by without taking a closer look.

The curation team, headed by Paola Antonelli of New York's Museum of Modern Art, has named the exhibition Broken Nature: Design Takes on Human Survival. The unusually urgent title signals that this is no mere presentation of the latest products by leading designers or brands. Whether you go through this exhibition of one hundred and twenty projects hastily or try to understand its individual parts in more depth does not matter: in either case, you will have to admit that

ENERGETICALLY AND FROM THE POINT OF VIEW OF USING NATURAL RESOURCES, WE ARE LIVING IN DEBT: WE ALL KNOW IT, WE KEEP REPEATING IT, BUT WE DO NOT KNOW HOW TO STOP THIS RUNAWAY TRAIN.

this is an exhibition where one needs to spend more time. The overall feeling you will get when leaving the museum building of the Triennale di Milano, located on the edge of the roughly 40-hectare park Sempione, is most likely one which balances anxiety with concern. If we look at the figures currently for Europe, then on average every one of its inhabitants annually consumes 14 tonnes of raw materials and creates 5 tonnes of waste. That comes to 2.5 billion tonnes of waste, annually. The traditional linear economy model of extract-produce-sell/buy-consume-dispose is not sustainable in the long run. We are hearing more and more about the necessity to expedite a transformation to the principle of circular economy, which will much more effectively return raw materials back into cyclical processing. At the start of the life cycle of every product is a business goal and a development team which in a key manner determine which materials, how effectively, and with what energy demands the product will be serially

manufactured. Even more important is to have a sense of how long the product will last and how easy or difficult its recycling will be. People are starting to speak intensely of circular design.

Broken Nature documents the broken relationship of man to his natural environment. It has to be said that the exhibition is certainly not a display case of naïve environmental activism full of emotion, for design at its core is a field which deals with conscientious searching for solutions, with the help of findings from technical and non-technical fields. The thinking of a designer or design team is here presented as a means of devising systematic measures with all their consequences on the environment or on specific societies of people. No longer just for aesthetic form and function, but on the impact of it, in which we must take a much greater interest.

Before we enter the exhibition itself, a large-scale linear graphic welcomes us on the wall of the stairway, pointing out 75 key sectors currently affecting humanity and which humanity must acutely resolve and find adequate solutions for, today, and mainly for the future. Old-fashioned thinking and approaches have ceased to apply in many of them. Whereas in the globalised world everything affects everything else, we have to perceive the activity of humans on the planet as an imaginary, mutually influencing network: the rising ocean and sea levels, climate change, the future of markets, agriculture, food self-sufficiency, sources of energy, the creation of enormous amounts of waste, strict recycling, transformations in religious systems, migration, affordable housing, health care, education free of ideologies, drinking water supply, connectivity (5G cellular networks), the influence of social media on society, biotechnology, the arrival of artificial intelligence. This is a well-chosen strategy on the part of the organisers of the exhibition, because this list attunes us to the more general wave of consideration so that (perhaps) we will not simply barge into the exhibition halls and begin to judge individual exhibitions through the familiar, outdated filters of like-don't like or understand-don't understand.

Let's look at specific examples of possibly revolutionary innovations. People are placing great hopes in the technology of 3D printing. Dutch designers **Eric Klarenbeek and Maartje Dros**, in cooperation with **Atelier Luma** from Arles, France, have come up with the idea of replacing the synthetic plastics out of which 3D printer filaments

are made with newly-developed bioplastics. Plastic shampoo bottles, but also even vessels or waste baskets can be made from a material which arises from a process of cultivating and curing seaweed. Other important raw materials could be cocoa bean hulls, potato starch, or various mould cultures. Their use is even being planned for furniture production and components out of which it would be possible to put together whole building façades. It is important to mention that organic cultures for the production of filaments can be grown right where they are necessary for one's printing of products, by which it would be possible to eliminate the meaningless hauling of materials and final products over long distances.

The Chilean architect **Alejandro Aravena (studio ELEMENTAL)** is represented by his famous incremental housing projects. This 2016 winner of the prestigious Pritzker Architecture Prize shows what great societal impact humble but systematically conceived housing can have for the non-owner classes. Inhabitants of the originally illegal neighbourhood of Quinta Monroy were given the opportunity to move into "half-finished houses" – what is more in the place of their original dwellings – and to complete the second, unfinished part, gradually on their own, according to their financial means. This socio-architectonic experiment resulted in inhabitants not having to rupture their long-created interpersonal bonds, not having to find new work, schools or other services in the local community. Thanks to this project, the new-old inhabitants of these modest dwellings got the possibility to assume personal responsibility for their more decent housing.

An example of how to reuse existing plastic waste is the creation of tennis shoes for Adidas by **Alexander Taylor** of Great Britain. The source material for the soles of these shoes is plastic gathered from the ocean, the uppers are created from recycled fishing nets via 3D print technology. To get a better idea of the intensity of plastic pollution in the ocean, imagine one lorry load of plastic waste dumped into the ocean every minute. Thus there is plenty of the requisite material for making shoes to be found in our seas and oceans.

On the occasion of the 22nd Milan Triennale and the exhibition Broken Nature, one can also visit other separate national pavilions. The Czech Republic is represented by the utopian vision Lithopia by Petr Šourek and Denisa Kera, and the unforgettable installation Out of Power Tower created by the artist **Krištof Kintera**. The sculptor – who has already established himself successfully on the international scene and whose work regularly makes even the Czech public nervous – created an apocalyptic tower of used AA batteries. It's not a very pretty sight, but it is a very powerful work, something which will certainly linger inside the viewer's head for a long time to come. The tower carries a quite clear metaphorical message – colloquially, our civilisation's "batteries are low". Energetically and from the point of view of using natural resources, we are living in debt: we all know it, we keep repeating it, but we do not know how to stop this runaway train. A change in our approach and behaviour is inevitable, but we cannot rid ourselves of a hunch that these 75 important themes from the exhibition's introduction are beginning to be solved sensibly by themselves somehow, or that someone else will do it for us.

Just the opposite.
It's completely up to us.

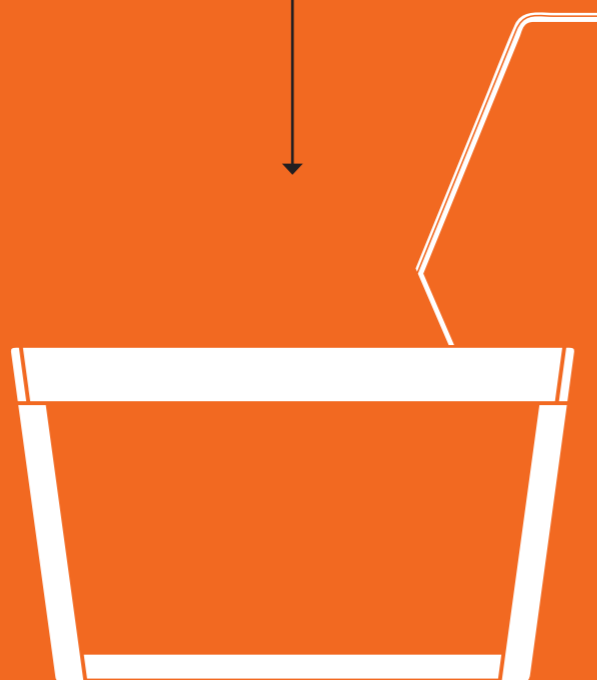
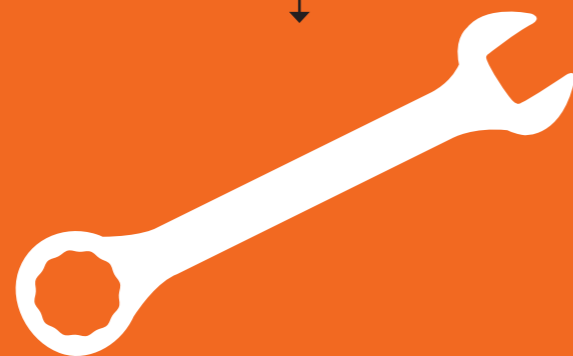
Richard Vodička is the Director of the designcité+ studio since autumn 2018, a former Vice-Dean for International Relations at the Faculty of Multimedia Communications of Tomas Bata University in Zlín, a curator and organiser of exhibitions and presentations related to design and visual arts, a former member of the Executive Board of the Zlín Creative Cluster, a current member of the Academy of Design of the Czech Republic, and a photographer in hiding from the public.

Fotografie / Photography: Richard Vodička

kovocité

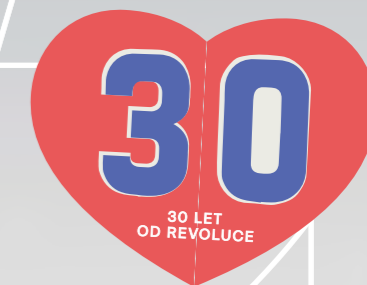

kovocite.cz

inzerce / advertisement

sportcité+

sportovnihriste.cz

Pohraničník Čárový rozhodčí
Border Guard Linesman

inzerce / advertisement

I KDYBY PRŠELY SEKYRY,

Fotografie / Photography: Dušan Tománek

NEZBÝVÁ NEŽ ZŮSTAT POZITIVNÍ

Martin Stöhr. Básník narozený v Gottwaldově v roce 1970, redaktor literárního časopisu a nakladatelství Host z Brna. Zbytek si třeba zjistíte sami.

„Máme tady téma, Listopad, kulatiny... A hlavně aby to nebyly jen historky z výšky, chápeš. Udělej s ním rozhovor, Duši, stačí krátký. Tak dík.“ Krátký rozhovor s VIP kámošem, chytrým a laskavým klukem, který navíc má za sebou, i před sebou, velkou práci. Neskromně si myslím, že bychom spolu mohli kecat až do rána a stejně by to nestačilo. Nakonec to tak vlastně dopadlo, seděli jsme u nás na dvorku dlouho do noci, vykouřil u toho moji krabku cigaret. Prej už přestal, no nic.

Dušan Tománek: Sjedem to teda krátce, ju? Co bys dnes dělal, kdyby nebyl Sameť? Řekni...

Martin Stöhr: Byl bych asi zašitý v podnikové propagaci Svitu, měl lennonky a zelenou bundu a strašně bych chlastal. Dali bysme si sraz u tebe, ale zavolał bych ti na pevnou, že máš sejít do města, že sedím u Máčů na zahrádce. Nakonec bys našťvaný dorazil, snažil bych si tě plaše udobřit samizdatovým Hostem s mýma básničkama. Pak bych si od tebe ještě nesměleji půjčil prachy. Ty bys totiž fotil svatby a to by ti dost neslo. Ale možná míříš k tomu, jestli jsem spokojený s tím, kam se to po Listopadu celé ubíralo...

Přesně tak.

Hele, já jsem rád, že se to stalo. Že jsem to mohl zažít na výšce, ale historky máme zakázaný, tak počkej, něco ti přečtu. V tašce mám nové číslo Hosta, jsem pořád dost nadšený, že můžeme vydávat vymazlený časák pro pár stovek lidí a nikdo nás u toho nebuzeruje. Tohle řekl v rozhovoru starej beatnik Jarda Frič, co nedávno zemřel a leží teď ve Štípě u barokního kostela:

„Byl jsem si jistý, že mi nikdy nic nedovolí, že dodýchám a zavřu oči kdesi v hospodě mezi dědkama, co bryndají pivo. Dopadlo to jinak. Samozřejmě, dnes zde máme velmi komplikované téma blbě nálady ve společnosti, nespokojenosti se vším, strachu, ale o tom vůbec nechci mluvit. Já jsem celá ta poslední léta spokojený se vším, kromě všudypřítomných blbých keců, které vůbec neodpovídají tomu, co je kolem, co by mohlo být!“

To bych rád podepsal. A nechceš mi ukázat časák, pro který tohle děláme?

Jasný, počkej, pohledám. ... Tak nic. Jen tenisové rakety, vidle a bedny s knížkama. Tak později, vole. Co dál? Snad jestli to celé, převrat, devadesátky, náhodou nebyla jen taková naše generační taškařice, když se furt vytahují ty historky?

Můžu mluvit jen za sebe. Byl jsem příliš mladý na podnikání a líný na cestování, tak mi zbyl spíš ten rock'n'roll. První léta jsem prožil v opojení z pěkných knížek, koncertů, výstav a tak. Určitě byli

a jsou lidé, pro které znovunabytá svoboda nebyla jednoduchá. Chápu, že někde na revíru, kde přišly stovky chlapů o práci, těžko přijmou, že některé hodnoty, třeba svobodná a objektivní média, jsou nedělitelné a mají smysl, i když z nich zdánlivě nijak neprofituješ. Se svobodou je to jako se zdravím, považuješ ho za samozřejmé do chvíle, než není, a pak se zděsíš. Chápu i mladé dnes, nechť se pořád odvolávají na nějakou takzvanou revoluci před desítkami let, chtějí měnit svůj svět. Všude kolem je moře nespravedlnosti, ale obávám se, že ne za všechno je vinna zpackaná transformace. Trička s obrázkem už nenosím, ale spíš bych si na hrud' dal papeže Františka než Che Guevaru. I kdyby přšely sekyry, nezbyvá než zůstat pozitivní, ohleduplný k bližním a myslet trochu dál než za horizont lednice a zifka. Víc toho v moci jednotlivce stejně není.

Ale to, co se kdysi stalo, má pořád nějaký smysl, že jo?

Má. Nikdy jsem se nesmál ani Pravdě, ani Lásce, bez ideálů se nedá žít, i když se k nim můžeme lada blížit, nedají se vylézt a dobýt jako hora. Loni v létě jsem byl ve Wroclawi, byl vlahý večer a na hlavním náměstí se sešla demonstrace proti populismu, za evropské hodnoty a za nepadělanou demokracii, jak se říká. Poláci ty veřejné žánry prostě umí, dívali jsme se na to se synama přes sklo fast foodu a měl jsem taky trochu zasklené oči. Jsem rád, že na Letnou nedávno dorazilo tolik lidí, co v životě nic nedokázali, jak s oblibou tvrdí náš prezident. Moc nadějí jsem tomu totiž nedával.

Nakonec šílenost. Kde se vidíš za deset let?

Mám takovou stoletou chaloupku a zahradu kousek za městem, stojí pod barokním kostelem, je to kouzelné místo. Tam budu, už dost starý, pít čínský čaj uvařený na ruském plynu, nepochybně z vody na příděl, a vzpomínat na Velvet. Jsem vděčný, že se to seběhlo právě takto. Každá generace má nějaký příběh. Mládí a životy našich rodičů nepěkně poznamenaly tanky. Změna před třiceti lety byla fantastická a nevím, proč bych to měl s odstupem nějak přehodnotit.

COME HELL OR HIGH WATER

Fotografie / Photography: Dušan Tománek

WE MUST STAY POSITIVE

Martin Stöhr, a poet born in Gottwaldov in 1970 and an editor of the literary magazine and publishing house Host in Brno. You might want to seek other details yourselves.

"We have a theme here, the November revolution, its jubilee... just make sure it is not just funny stories from the uni, you know. Do an interview with him, Dušan, a short one will suffice. Thanks." A short interview with my VIP friend, a smart and kind lad who has done a lot and will do a lot. Humbleness aside, I think we might be chatting until the early morning hours and still we would need more time. Eventually this is exactly what it came to, we burned the midnight oil in my backyard and he smoked a packet of my cigarettes, saying he had quit. Oh well.

Dušan Tománek: Let's keep it short then, ok? What would you be doing now if there hadn't been the Velvet Revolution? Tell me...

Martin Stöhr: I think I would be holed up in the marketing department of Svit factory, wearing Lennon-style round glasses and a green jumper, drinking my life away. We'd arrange to meet at your place but I'd call you on a landline to come downtown because I'd be sitting in Máca's beer garden. You'd eventually get there, really annoyed, and I'd shyly try to make amends by giving you a samizdat copy of Host with my poems in it. Then I'd get even shier and ask you to lend me some money. Because you'd make a living as a wedding photographer and that job would be your goldmine. But you probably want to know if I am happy with the way things turned out after the November revolution...

That's right.

Look, I'm glad it happened. I'm glad I could experience it as a student but as they forbade us to tell stories from the uni here, let me read something to you. I've brought a brand-new issue of Host magazine and I'm still excited about the fact that we can publish a neat magazine for a few hundred people without being bossed around. This is what Jarda Frič, an old beatnik who died recently and now is buried in Štípa next to a baroque church, said in an interview:

"I was certain that they would never allow me to do anything, that I would breathe my last and close my eyes in some pub among coffin dodgers slopping their beers. Things took a different turn. Sure, there is the very complicated issue of the grumpy mood in our society, of the general discontentment, of the fear,

but that's not what I want to talk about. In those past years I have been happy about everything but the stupid bitching which just never reflects what is happening around us but what could have been happening!"

My sentiments exactly. By the way, why don't you show me the magazine for which we are doing this interview?

Sure thing, hold on, let me see... Nope. Just tennis rackets, a pitchfork and boxes full of books here. I'll show you later, man. What next? I might ask you whether the whole thing, the revolution, the nineties, whether by any chance it wasn't just our generational prank, now that we keep pulling out funny stories?

I can only speak for myself. I was too young to run my own business and too lazy to travel so all I was left with was the rock'n'roll. The first few years I was bedazzled by all the awesome books, concerts, exhibitions etc. I'm sure there have been people who have found it hard to deal with the regained freedom. I understand that locals of some forest district where hundreds of men lost their jobs find it hard to accept that some values like free and objective media are indivisible and meaningful even if you seemingly gain no profit from them. Dealing with freedom is like dealing with health. You take it for granted until it's gone and you're shocked. I also feel the young ones today, they don't want to keep looking back at some revolution which took place decades ago, they want to change their world. We're swimming in a sea of injustice but I am afraid we can't blame it all on some botched-up transformation. I don't wear T-shirts with proclamations anymore but I'd rather wear Pope Francis on my chest than Che Guevara.

Come hell or high water we must stay positive, considerate of our neighbours and see behind the horizon of our fridge and tomorrow. There's not much more an individual can do anyway.

But those events still have some meaning, don't they?

They do. I have never mocked Truth nor Love, you can't live without ideals even if you can never reach and grab them, they cannot be climbed and conquered like a mountain peak. Last summer I was in Wrocław, it was a balmy evening and on the main square people rallied against populism, calling for European values and non-forged democracy, as they say. Polish people are simply good at public genres. Me and my sons were watching them through the window of some fast food joint and my eyes welled up a little. When I think of the recent rally at Prague's Letná I'm glad there came so many people who never achieved anything in their lives as our president likes to claim. I hadn't held out much hope.

A crazy amount of people turned up eventually. Where do you see yourself in ten years?

I have this hundred-year old cottage and a garden right under a baroque church, it's such a magical place. When I'm really old that's where I see myself sitting, drinking Chinese tea made on Russian gas and undoubtedly of rationed water, remembering the Velvet. I'm grateful everything happened the way it did. Every generation has its story. Young years and whole lives of our parents were stained by the tanks. The change thirty years ago was amazing and there is no reason for me to re-evaluate this feeling now.

and the lights in the post office across the street are on
it's clear as day
the sons of the beer have turned to stone

even here at home the Cinema World had
the mould of europe blossom in the corners

on a windowsill pigeons of the right size
fly up high and everything changes

an invitation for a short
break of the academy of nostalgia

pay your bill, young man!

one soul
like a suitcase
with a girl's remains

a naproti už svítí okna od pošty
je to jasné jako facka
synové výčepu zkameněli

i tady doma hrálo bio svět
po koutech kvete plíseň evropy

holubi na římse velcí tak akorát
vzlétnou a změní se všecko

vyzvání na malou
přestávku akademie stesku

ještě platit mladý panel!

jedna duše
jako kufr
s vranskou

Gabriela Polomíková vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti. Od ukončení studia se věnuje grafice. Její tvorba zahrnuje široké spektrum grafických prací od užité grafiky po volnou tvorbu. Věnuje se např. plakátové tvorbě, knižní grafice, ilustraci, vytváří vizuální identitu a loga značek. V současné době je grafičkou ve společnosti designcité+. Ráda vtahuje diváka do hry a nabízí prostor k vlastní interpretaci.

Gabriela Polomíková graduated from the Secondary School of Applied Arts in Uherské Hradiště and since then has devoted herself to graphic arts. Her work incorporates a broad spectrum of graphic work, from applied graphics to freestyle artwork, and includes posters, book design, graphic art for books, illustrations, and creating complete visual graphic identities and trademark logos. Currently she is employed as a graphic designer in the designcité+ firm. She enjoys drawing the viewer into the game, and offering space for one's own interpretations.

když starý svět tiše klesá
tvé srdce usedá a září

voda jde k našim prahům
naposled otevře každý a rád

na konci ulice je zasněžený lev
strč mu hlavu do tlamy a broukej

starý svět klesá nespěchej víc
mé srdce usíná směje se a září

as the old world quietly descends
your heart settles down, shining

water approaches our doorstep
for the last time we all gladly let it in

there is a snowy lion at the end of the street
put your head inside his mouth and purr

the old world descends, no need to rush now
my heart falls asleep, laughing and shining

Než zastaví spoj
ve větru se vlní
fialové květiny

Doma v pruhu světla
leží kocour vycpaný
čirou slastí bytí

Chvilí tiše smlouváš
s Velikým Duchem
této nehybnosti

A Unkulunkulu
ať stoupneš kamkoliv
opravdu se nepodívá

Before the connection stops
purple flowers
ripple in the wind

At home in a ray of light
a cat is lying stuffed
with the pure bliss of being

For a little while you negotiate
with the Great Spirit
of this stillness

And Unkulunkulu
wherever you stand
never looks to see

duša jý

Dušan Tománek se dlouhodobě věnuje fotografování architektury, jako fotograf je také součástí české nezávislé hudební scény. Je autorem fotografií v knihách Nebel, Hubená stehna Twiggy, Zde jsou psi nebo Křehký. Založil a vydával časopis Komfort Mag. Od roku 2016 spolupracuje se společností designcité+ v Bílovicích. V poslední době se účastnil kolektivních výstav v Českém centru v New Yorku (Muse Muse, 2018) a v pražském DOXu (Projekt133, 2017), samostatně vystavoval v ostravské galerii Fiducia (Domácí štěstí, 2014). Žije a pracuje ve Zlíně a v Praze.

One of **Dušan Tománek's** long-term subject is architecture. As a photographer he is also part of the Czech alternative music scene. His work has also appeared in the books: Nebel, Hubená stehna Twiggy (Twiggy the Thin Thigh), Zde jsou psi (Here Be Dogs), and Křehký (Delicate). He was the founder and publisher of Komfort Mag magazine. He has been working for designcité+ in Bílovice since 2016. He has recently participated in collective exhibitions in the Czech Center in New York (Muse Muse, 2018) and in DOX, Prague (Projekt133, 2017). His solo exhibition called Domácí štěstí (Domestic bliss) was hosted by the Fiducia gallery in Ostrava in 2014. He lives and works in Zlín and Prague.

KILOMETRY DESIGNU

v krajině

Krajinářská architektura je díky svému komplexnímu přístupu ideálním nástrojem ochrany a kultivace prostoru kolem nás.

Autorka článku / Author of the article:

Vladimíra Černá

Fotografie / Photography: Filip Beránek

Landscape festival Ostrava 2019

Krajinářská architektura je dost možná jedním z nejdůležitějších oborů 21. století, i když to tak zatím v Česku nevypadá. Její záběr je široký, ale v současnosti se globálně dostává do popředí především díky narůstající nutnosti chránit životní prostředí a udržitelný rozvoj, což jsou problémy, které krajinářská architektura zohledňuje od svého počátku.

I u nás se ale věci dávají do pohybu. Studium krajinářské architektury tu nyní nabízí hned několik vysokých škol a českými médii už začínají probleskovat zprávy o nutnosti začít o architektuře krajiny přemýšlet, hledat a zavádět řešení, která povedou k trvalé udržitelnosti krajiny tak, aby především dokázala zmírňovat negativní dopady klimatické změny.

Když nás nouze donutí se o architekturu krajiny zajímat, najednou se ukáže, že je tento obor díky svému komplexnímu přístupu ideálním nástrojem ochrany a kultivace veřejného prostoru kolem nás: ve městech řeší například využití brownfieldů a udržování zeleně, v zemědělské krajině zase pomáhá zachraňovat rozmanitost a zabráňovat vysychání půdy. Zabývá se veřejným prostorem a úsporou energií. Krajinářská architektura umí být ekonomická, ekologická i politická.

Landscape festival je každoroční událostí konanou pokaždé v jiné lokalitě, kterou na několik měsíců zasáhne krajinnými intervencemi a uměleckými díly, jimiž ohmatává neuralgické body, oblasti zapomnění a třecí plochy daného města. Iniciátorem festivalu je Galerie Jaroslava Fragnera a cílem je šířit povědomí o možnostech, rozsahu a smyslu krajinářské architektury. Zároveň akce vytváří mezioborové přesahy a iniciuje diskusi s veřejností i politickými představiteli.

Design+kilometry

I u staveb dopravní infrastruktury se tvůrčí přístup a designové řešení vyplatí, protože tak vzniknou tvarová řešení, která nezastarávají a vnášejí do svého okolí příjemnou emoci.

Venkovní výstava Design+kilometry, která se konala v rámci letošního Landscape festivalu v Ostravě, je příkladem takového mezioborového dialogu par excellence. Kreativní studio designcité+ řeší silné téma, které rezonuje se základními myšlenkami landscape architektury – kvalitu designu staveb dopravní infrastruktury, tedy staveb sloužících veřejnosti a spoutvávajících veřejný prostor.

Designcité+ je myšlenkovou dílnou, ve které vznikají návrhy produktů všech měřítek: od zahradního nábytku, sportovních potřeb a kempingových autovestaveb po dopravní terminály nebo protihlukové stěny. Spojuje je téma venkovního prostoru a taky důraz na kvalitu designu, která je stejně důležitá u křesla jako u protihlukové stěny. Tedy stejně důležitá u produktu osobní spotřeby a u veřejné zakázky, kde bývá striktně omezený rozpočet a řada technických omezení.

U technických staveb v našich zeměpisných šířkách většinou nečekáme, že se budou vyznačovat promyšlenou estetikou. Designcité+ se však řídí přesvědčením, že i zde se tvůrčí přístup a designové řešení vyplatí, protože tak vzniknou tvarová řešení, která nezastarávají a vnášejí do svého okolí příjemnou emoci. A když stavba svým vzhledem neobtěžuje, nenastává potřeba ji vyměnit za novou – design tak přímo slouží lepší péči o životní prostředí. Své největší projekty designcité+ navíc vnímá jako možnost ovlivňovat

vzhled veřejného prostoru a tím i kvalitu života všech, kteří se v tomto prostoru pohybují.

Přijít s kvalitním a zajímavým výtvarným řešením u zakázky, která je přísně finančně i technicky limitována, je doslova dobrodružný úkol. Výstava Design+kilometry se pokusila odkrýt divákovi spleť proces navrhování od prvních nápadů po finální tvarová řešení, a to na konkrétních realizacích v Česku, na Slovensku a v Polsku. Při bližším pohledu na práci designéra staveb dopravní infrastruktury divák zjistí, že různé restriktce výrazně omezují výtvarné prvky, jež mu jsou k dispozici. Je třeba hledat i netradiční nástroje: pro designcitě+ se takovým prostředkem s velkým potenciálem ve stavbách veřejné dopravy stalo použití grafiky a barvy, která umí vytvářet výrazné akcenty a komunikovat funkce i nálady. Hledání ideálního tvaru pak představuje náročnou a dlouhou cestu, protože ta nejjednodušší řešení jsou často zároveň ta nejpromyšlenější – každá jejich část musí fungovat. Nejvíce ze všeho pak tento proces připomíná vznik sochy: v každém momentu je třeba mít na paměti celek, a pokud se změní jedna část, ať se zdá sebedušší, je třeba znovu promyslet celou stavbu. Další specifikum navrhování projektů velkých měřítek je také v tom, že se zde design potkává s architekturou, přesněji řečeno design zde slouží architektuře.

Výstava měla ještě jednu vrstvu: designcitě+ vyvinulo protihlukovou stěnu, která je částečně vyrobena z recyklovaných pneumatik a která díky systému „pixelů“ inspirovaných kombinatorikou prof. Františka Crháka umožňuje další výtvarné zpracování. Obrazy na ní mohou vytvářet architekti či designéři a v ideálním případě dokonce i obyvatelé oblastí, kde daná protihluková stěna stojí. Designcitě+ už několikrát realizovalo návrhy dětí místních základních nebo základních uměleckých škol. Na ostravské výstavě byly k vidění návrhy žáků ZUŠ J. Valčíka z Ostravy-Poruby. K nim se váže zajímavá anekdota: když se sešla odborná porota, aby vybrala vítězný návrh určený k realizaci na skutečné protihlukové stěně, zástupkyně Ředitelství silnic a dálnic byly díly mladých umělců tak nadšeny, že se na místě rozhodly realizovat všech deset návrhů, které zdobí ostravský Landscape. Už nyní je všechny můžete vidět na protihlukové stěně v prodloužené Rudné. Dětem se tak zpřístupnil vsuktku jedinečný zážitek: zkusily si, jaké to je, přímo ovlivňovat podobu veřejného prostoru svého města.

Fotografie / Photography: Filip Beránek

Vladimíra Černá vystudovala dějiny umění a anglistiku na FF MU Brno. V letech 2006–2014 pracovala v oddělení pro práci s veřejností v muzeu současného umění MUDAM v Lucemburku, v současné době je marketingovou manažerkou ve společnosti designcitě+.

Fotografie / Photography: Filip Beránek

KILOMETRES OF DESIGN

in the Landscape

Fotografie / Photography: Filip Beránek

Landscape festival Ostrava 2019

Landscape architecture shows itself as an ideal tool – due to its complex approach – for protecting and cultivating all kinds of space around us.

Autorka článku / Author of the article:

Vladimíra Černá

Landscape architecture is very likely one of the most important fields of the 21st century, even if it has not seemed that way in the Czech Republic so far. Its scope is wide ranging, but at present it has arrived in the forefront globally due mostly to the growing necessity of protecting the environment and toward sustainable development. These are problems which landscape architecture has been taking into consideration from its very start.

But even in the Czech Republic wheels are being put into motion. The study of landscape architecture here is being offered at present by several universities and the Czech media has already begun to issue news reports on the necessity to begin to think about landscape architecture, to find and carry out solutions which will lead to permanent sustainability of the landscape, primarily in order to reduce the negative impacts of climate change.

When we are forced to be interested in landscape architecture as an emergency, suddenly this discipline shows itself as an ideal tool – due to its complex approach – for protecting and cultivating all kinds of space around us: in cities to resolve for example the use of brownfield sites and maintaining green space, in agricultural landscapes it helps preserve diversity and forestall soil aridity. It deals with public spaces and energy conservation. Landscape architecture knows how to be economical, ecological, and political.

The Landscape festival is an annual event taking place each time in a different location, which for several months is impacted by landscape interventions and artworks which probe sensitive pressure points, and spotlight areas of obscurity and the friction areas of a given city. The initiator of the festival is the Jaroslav Fragner Gallery and its goal is to widen awareness of the possibilities, extent and sense of landscape architecture. At the same time, the event creates multidisciplinary interventions and initiates discussions with the public and politicians.

Design+kilometry

The outdoor exhibition Design+kilometry, which is took place under the auspices of this year's Landscape festival in Ostrava, is an example par excellence of such

interdisciplinary dialogue. The designcité+ creative studio is resolving a weighty theme which resonates with the basic ideas of landscape architecture – the quality of design of transportation infrastructure constructions, i.e. constructions serving the public and co-creating public space.

Designcité+ is an idea workshop in which designs are created for products on all scales: from garden furniture, sporting equipment, and camping modules for cars to transport terminals and anti-noise barriers. It combines the theme of outdoor space with the emphasis on the quality of the design, which is just as important in a chair as it is in anti-noise barriers. It is just as important for personal use products as it is in public tenders which tend to be strictly limited in terms of both budget and technical specifications.

In our part of the world, we usually do not expect technical constructions to be characterised by thoughtful aesthetics. Designcité+ however is run with the conviction that even here a creative approach and a designer solution will pay off – because this is precisely how formal solutions arise that not only do not become old-fashioned, but also bring a pleasantness into their immediate surroundings. And when a construction is not an eyesore, then the need to replace it with another does not arise – design thus directly serves taking better care of the environment. Designcité+ sees its biggest projects as an opportunity to influence the look of public space and by this, the quality of life for all who operate in that space.

To come up with quality and interesting solutions for tasks that are strictly limited in terms of finances and technical specifications is literally an adventurous challenge. The exhibition Design+kilometry attempted to reveal the intricate process of design – from the first ideas to the final formal solution – to the viewer, making use of specific realisations in Czechia, Slovakia, and Poland. When taking a closer look at the work of a designer of constructions for transportation infrastructure, the viewer can see how various restrictions significantly limit the creative elements which are at the designer's disposal. It is necessary to find even non-traditional tools: for designcité+, such means – with huge potential in public transportation constructions – have become

the use of graphics and colours, which can create expressive accents and communicate both function and emotion. Finding the ideal form thus represents a long and arduous path, because the simplest solution is often at the same time the one which takes the most thinking – each of its components must work. This whole process is most reminiscent of how a statue is created: at each moment it is necessary to keep in mind the whole; and if one part is changed, no matter how small, it is necessary to rethink the entire construction once again. Another specific of designing large-scale projects is that here design and architecture meet – or more precisely, here the design must serve the architecture.

The exhibition had one more layer: designcitě+ has developed an anti-noise barrier which is partly made from recycled tyres, and thanks to a system of “pixels” inspired by the artistic geometry combinatorics of Prof František Crhák, it makes possible further creative elaboration. Images on it can be created by architects, designers, and in the ideal case even by the inhabitants of the area in which the given anti-noise barrier stands. Designcitě+ has already realised several designs by students at local elementary or art schools. At the Ostrava exhibit were designs by pupils of the J. Valčík Elementary School in Ostrava-Poruba. There's an amusing anecdote attached to this: when the expert jury met to choose the winning design intended for the real anti-noise barrier, the representatives from the Road and Motorway Directorate were so taken by the designs by the young artists, that they decided then and there to realise all ten designs which decorate Landscape Festival Ostrava. Now you can see them all on the anti-noise barrier on Prodloužená Rudná, near Ostrava. A unique experience was thus given to the children: they got to experiment with what it is like to make an influence on the public space of their city.

Dagmar Šubrtová, *Rekultivace / Reclamation*Dagmar Šubrtová, *Rekultivace / Reclamation* (modely / models)Atelier Partero, *FORUM ARBORUM*Tomáš Knoflíček & Libor Novotný, *KaO*Juráš Lasovský & Haenke, *VICTORIA NATURA*

Vladimíra Černá graduated with degrees in Art History and English from the Masaryk University Faculty of Arts in Brno. From 2006–2014, she worked for the Public Service section of the Grand Duke Jean Museum of Modern Art (MUDAM) in Luxembourg. Currently, she is the marketing manager of designcitě+.

EGOE life

Zůstanem venku.
Not Going Back.

egoe.eu

židle Tina / Tina Chair

30 let po revoluce

Fotografie / Photography: courtesy of Landscape festival Ostrava

Dr. LES

Fotografie / Photography: Dušan Tománek

Cirkulární ekonomika a cirkulárka, to se nám, zvláště když jde o dřevo, docela často plete. A exotické dřevo, v tom už se tady nevyzná vůbec nikdo. Přitom je přirozenou součástí venkovního nábytku a těžit ho není hřích. Jen se to musí dělat správně a hlavně u toho neskončit. Je důležité vědět, jak věci fungují, a mít vizi, co bude dál. Proto kovocitě zaměstnává experta, pro někoho možná stejně exotického, který má dřevo a les jako životní téma. Ví, jak se netočít v letokruhu, a přitom respektovat přirozené cykly přírody. Dámy a pánové, dřevomil s angolskými kořeny, pan

Vasco Chiteculo!

David Zezula: Jak ses vlastně dostal až sem, do kovocitě v Bílovicích?

Vasco Chiteculo: V roce 2015, když jsem ukončil magisterské studium, jsem se rozhodl začít pracovat. Přes klasický inzerát jsem našel nabídku, kde hledali člověka, který má mezinárodní zkušenosti, je schopen kamkoliv a kdykoliv cestovat, rozumí dřevu, především tropickému. Poslal jsem tedy svoje CV a jednoho dne se mi ozvala paní Karásková. Přes telefon se o mně snažila zjistit více a dohodli jsme si schůzku přes Skype, které se zúčastnil také pan Látal. Pak jsem o nich týden neslyšel (směje se). Další týden se nakonec ozvali, chtěli se se mnou setkat osobně. Bavili jsme se o projektech v Africe, které v té době kovocitě řešilo. Měli na mě připravený seznam několika otázek, a po hodině schůzky mi řekli, že se ozvou (směje se). Nakonec se opravdu ozvali a dohodli jsme si další meeting přes Skype, který vedl pan Látal. Během tohoto hovoru jsem se dozvěděl, že o mě mají zájem. Takže jsem tady.

Ty jsi tady jako odborník na dřevo, jak se to vlastně přihodilo?

Vždycky jsem se zajímal o lesy. Také díky studiu na střední zemědělské škole v Angole, které bylo pod záštitou projektu pražské České zemědělské univerzity v Praze (ČZU). Tento projekt mě poté dostal do Česka. Na bakalářském oboru jsem studoval tropy a subtropy a navázal jsem na to magisterským oborem na fakultě lesnictví. Tam jsme se zabývali hospodařením v lesích, vodou a landscapem. Nedávno jsem dokončil doktorandské studium lesnictví.

Všichni víme, že finální produkt lesa je dřevo. Každý, kdo se zajímá o lesnictví, ho proto musí znát. K čemu vlastně pěstujeme lesy, mít nejrůznější důležité znalosti a dostatek vědomostí o dřevu samotném. O tropické dřevo jsem se vždy zajímal, jelikož je velmi rozmanité a má spoustu druhů, ale také kvůli těžbě. Všichni se na těžbu dívají z toho negativního

pohledu, že se les nesmí kácet, což není pravda. My tuto surovinu potřebujeme, takže bychom se na těžbu měli začít dívat úplně jinak. Kvůli tomu jsem se rozhodl tento obor studovat. Zjistit, jak les roste a jak s ním dále hospodařit. V kovocitě je skvělé, že s tím pracuji z toho praktického hlediska. Jdeme do pralesa a vidíme, jak se s ním hospodaří, s čímž souvisí také kácení. Já rozumím celému řetězci, takže vím, jak se lesy pěstují, prodávají a následně zpracovávají. U nás v Bílovicích jsme začali využívat i zbytky a vyrábíme z nich brikety. Toto téma jsem rozebral i v jenom z mých článků. Víme tu o dřevě zkrátka vše, od A až po Z.

My Češi máme les spojený už od dětství s určitou poetikou až mystikou. Odehrávají se v něm pohádky a je kulisou různých tajemných příběhů. Třeba myslivec, to je pro nás skoro kultovní postava, krmelce, posedy a vysoká, to jsou všechno zásadní lesní elementy. Jak porovnáváš české a africké lesy a všechno, co k tomu patří? Byl to pro tebe kulturní šok?

V lesnictví je to všude stejné. Lesy jsou vždy rozděleny. V každé zemi jsou lesy, které reprezentují nějakou krásu, důležitost a kulturu, jsou totiž naší součástí. A dále tu jsou lesy, které jsou produktivní. Když jsem se tedy dostal do Česka, nebyl to pro mě šok. Všechno je stejné, jen se liší legislativa, která udává, kolik se toho má vykácet, kdo je majitel a kdo se o ten les stará. Například v Africe má majitel tu moc si říct, jak se bude s lesem hospodařit. Samozřejmě tu jsou i nějaké vnější vlivy. Z profesního hlediska je divize úplně stejná, jenže v Africe a také v Brazílii se to moc nedodrhuje. Když řekneme tropické lesy, tak si většina lidí pomyslí, že už se tam jen kácí, abychom měli dostatek dřeva, což není pravda. Pro představu, v Kamerunu je část pralesa, kam nechodí lidé. Říká se tomu nepřátelský les (evil forest). Nikdo tam nemůže kácet, protože tam jsou stále domorodé

kmeny. Vždy jsou tedy části lesa, které pro lidi něco znamenají a vážou se k nim různé příběhy. K tomu se také my odborníci musíme stavět jinak, je pro nás důležité, abychom stále uspokojovali potřeby lidí. Nějaké rozdíly tedy mezi evropským lesem a lesem v Angole jsou. A to v legislativě a způsobu hospodaření.

My jako národ jsme nadšení houbaři. Sbíráte v Angole houby?

Co se sbírání hub týče, tak to u nás také funguje. Nemáme to ale jako vy Češi, že by to bylo naše hobby. V Angole je to zapotřebí především kvůli obživě. Roste tam tolik hub, že je tam nejde jen tak nechat (směje se). Když je tedy období hub, také chodíme do lesa na houby, ale není to pro nás zábava.

V houbaření tedy také neleníte, jaká je vaše oblíbená houba? Jaké recepty z nich třeba připravujete?

No, ještě si pamatovat ty názvy těch hub v češtině. (smích) A recepty máme, musím se zeptat.

Byla to pro tebe velká změna, co se jídla týče, po tvém příjezdu do Česka? Zamlouvala se ti česká kuchyně, nebo sis musel dlouho zvykat?

To byl šok! První jídlo jsem měl v Mariánských Lázních, kde jsem byl na devítiměsíčním kurzu češtiny, který jsem musel absolvovat. Jídlo objednávali učitelé a donesli nám polévku a knedlíky plněné uzeným masem se zelím. U nás v Angole se ale nejí dvě jídla. Vždy je buď polévka, nebo hlavní jídlo. A naráz jsem měl před sebou jídla dvě! Tak jsem si říkal, že to druhé asi není pro mě (směje se). Takže jsem snědl polévku a začal se zvedat k odchodu. Paní, která nás obsluhovala, na mě začala mluvit česky, proč jsem si to objednával, když jsem se toho ani nedotkl. V té době jsem ale ještě neuměl česky vůbec nic, takže jsem netušil, co mi paní povídá (směje se). Chvilí nato přišel ředitel školy a říká mi: „Vašku, to je tvoje jídlo, to musíš sníst.“ Byl jsem rád, protože po polévce jsem měl pořád hlad (směje se). Knedlíky ale pro mě nebyly problém. Máme také něco na ten způsob. Vyrábí se z kukuřičné mouky a říkáme tomu fufu. Vypadá to jako místní kynutý knedlík, který si namáčíme do omáček. Samozřejmě rukou.

Vasco Chiteculo

Po zrušení válce v Angole bylo tamní zemědělství vytrženo ze svých kořenů, protože se tam Česká zemědělská univerzita v Praze rozhodla vybudovat první střední školu se zaměřením na zemědělství. Později se naskytla možnost pro dva nejlepší studenty z ročníku vycestovat za studiem do Česka. A tak se Vasco v jedenácti letech ocitl uprostřed Evropy.

Po devítiměsíčním kurzu češtiny a složení jazykové zkoušky vystudoval bakaláře a následně i inženýra na Fakultě tropického zemědělství ČZU, kde se zaměřoval na udržitelný rozvoj tropů a subtropů. Zároveň se mu podařilo získat titul z lesního inženýrství na Fakultě lesnické a dřevařské, kde při práci v kovocitě dálkově vystudoval i doktorský studijní program.

V kovocitě měl na starosti nákup a výběr všech druhů dřeva, se kterými pracujeme. V současné době se vyloženě specializuje na exotické dřevo. To se máme, co?

HOUBY JAK Z ANGOLY

POTŘEBUJEME:

- 400 g hub
- 4 stroužky česneku
- ½ cibule
- 4 jarní cibulky
- 150 g rajčat
- 250 g lilku
- 80 g olivového oleje
- 1 chilli papričku
- 1 pivo
- petržel

PŘÍPRAVA:

1. Houby očistíme tak, aby na nich nezbyly žádné nečistoty.
2. Houby necháme namočené ve studené vodě po dobu jedné hodiny.
3. V mixéru dohledka rozmixujeme lilek, cibuli, petržel, rajčata a olivový olej.
4. Přidáme chilli papričku a necháme odpočinout na 12 minut.
5. Houby nakrájíme na kousky a osolíme. Poté vaříme 10 minut.
6. Rozmixovanou směs a houby dáme do jednoho hrnce, přidáme pivo a vaříme jednu hodinu.
7. Pokud po hodině není vše uvařeno, vaříme dalších 5 až 10 minut.

Fotografie / Photography: Dušan Tománek

A circular economy and a circular saw, we tend to get these confused, especially when talking about wood. And exotic wood is something that nobody in these parts knows much about. At the same time, it is a natural component of outdoor furniture and harvesting it is no sin. But it has to be done properly and above all, not end with clear cutting. It is important to know how things function and to have a vision as to where things are going. That is why kovocitě employs an expert who for some may be just as exotic as wood and the woods which are his life theme. He knows how not to get lost in the vicious circle of tree rings – all while respecting the natural cycles of nature. Ladies and gentlemen, the tree hugger with roots in Angola, Mr

Vasco Chiteculo!

David Zezula: How did you get here, to kovocitě in Bílovice, Czech Republic?

Vasco Chiteculo: In 2015, when I finished my Master's degree, I decided it was time to go to work. I found a classified job listing looking for a person with international experience, able to travel anywhere, anytime – and who knows wood, especially tropical woods. I sent my CV, and one day Mrs Karásková called. She tried to find out more about me on the phone and we decided to arrange a meeting via Skype, in which Mr Látal also took part. Then for a week I heard nothing from them (laughs). Eventually, they contacted me a week later, wanting to meet me in person. We talked about projects in Africa which kovocitě was working on at the time. They had a list of questions prepared for me and after talking for an hour, they told me they would get in touch (laughs). Finally, they actually did get in touch and we decided on another meeting via Skype, which was run by Mr Látal. That was the interview when I found out they really were interested in me. And now here I am.

You are employed with us as an expert on wood – how did you become one?

I've always been interested in forests. Also thanks to my studies at a forestry school in Angola, which was run under the auspices of a project by CULS in Prague (Czech University of Life Sciences Prague). That same project later brought me to Czechia. My undergraduate studies were on the tropics and subtropics, and I decided to continue in graduate studies in the Faculty of Forestry and Wood Sciences. There I became interested in forest management, water, and landscape. Not long after, I completed my doctoral studies in forestry.

We all know the final product of forestry is wood. Everyone interested in forestry has to be versed in it. That is

the point of managing forests, and a forester should have the most diverse and relevant knowledge on the wood itself as a material. I've always been interested in tropical woods, both because their species diversity is so incredible, but also because of their harvesting. Everybody looks at their harvesting from a negative point of view, that we shouldn't cut down forests – which isn't true. We need this raw material, so we should start to look at forest-cutting in a completely different way. That's why I decided to study this field. To find out how forests grow and how to manage them. It's great that I can work from this practical point of view at kovocitě. We go into the primeval forest and we see how it is being managed, which also involves cutting. I approach the entire chain, I see how the woods are being raised, sold, and eventually processed. In Bílovice we have even begun to make use of the scraps: we make briquettes out of them. I've explored this theme in one of my articles. In short, we know everything there is to know about wood here, from A to Z.

From childhood, Czechs have a poetic association connected to the forest – the woods are something almost mystical to us. They are the setting for fairy tales, and the backdrop for lots of mysterious stories. For example, the hunter is almost a cult figure to us: animal feeders, tree stands, wild game – these are all basic forest elements here. How would you compare Czech and African woods, and everything that goes along with them? Did you experience culture shock? In forestry, everything is the same. Woods are always divided into categories. In every country there are woods which represent a kind of beauty, importance, and culture – they form a part of us. And then there are woods which are meant to be productive. When I first came to Czechia, I didn't experience culture shock in this respect. It's all the same, only the legislation is different: how much can be cut, who owns the forest,

Dr WOODS

who manages it. For example in Africa, the owner has the right to say how the forest will be managed. Here however there are even other, external influences. From a professional viewpoint, the division is completely the same; only in Africa and in Brazil, there is not so much sustainability. When we say tropical forests, most people think that they just keep cutting them down in order for us to have enough wood, which is not the truth. For example, in Cameroon, there is a part of the primeval forest where foresters do not go. They call it the "evil forest". Nobody can cut there, because there are still aboriginal tribes there. There are always parts of the forest that mean something to people and are connected to various stories. We professionals have to take a different attitude – it's important for us to satisfy people's needs. There are some differences between European and Angolan forests. But they mainly have to do with legislation and the way of management.

We're a nation of avid mushroom pickers. Do people pick mushrooms in Angola?

Sure, we also pick mushrooms – though not to the Czech extent, that it's a hobby. In Angola they are primarily a food source. They grow in such abundance that one cannot simply leave them on the ground (*laughs*). When it is mushroom season, then we go to the woods to pick mushrooms, but it's not for fun.

Vasco Chiteculo

After the fierce war in Angola, local forestry was pulled out by its roots, which is why Czech Agricultural University Prague decided to establish the first forestry high school there. Later it found the means to bring the two best students in each class to Czechia. And this is how Vasco ended up in Central Europe at the age of twenty-one.

After a nine-month course in Czech and passing his Czech exam, he began his Bachelor's studies and later Master's studies at the CAU Faculty of Tropical Agriculture, where he focussed on sustainable development in the tropics and subtropics. He also got his engineering degree in Forest Engineering at the Faculty of Forestry and Wood Management, where he completed his doctoral degree while working at kovocité.

At kovocité he is responsible for buying and selecting all the types of wood we work with. Currently, he mostly specialises in exotic wood. Aren't we lucky?

When it comes to mushrooming, you're also no slouch: what is your favourite? What recipes do you use?

I wish I could remember all the Czech words for mushroom types (*laughs*). As for recipes, I'll find out about those for you.

Was it a big change for you in terms of food when you came to Czechia? Did Czech cuisine appeal to you, or did it take you a while to get used to it?

That was a shock! The first meal I had was in Mariánské lázně (Marienbad), where I spent nine months on a course in Czech that I was required to pass. The teachers ordered the food, and when it came it was soup, plus a plate of dumplings filled with smoked meat and cabbage. In Angola there are never two dishes. It is always either soup or a main dish. And suddenly I had two dishes in front of me. I said to myself, the second one is certainly for somebody else (*laughs*)! So I had the soup, and began to leave the table. The woman who was serving us started speaking in Czech, asking why did I order something if I didn't even touch it? At the time I couldn't speak a word of Czech, so I had no idea what she was saying (*laughs*). Soon the school's director came up to me and said: "Vašek, that's your food, you have to eat it." I was glad, because after the soup, I was still hungry (*laughs*)! Czech dumplings were no problem for me, we have something very similar. They're made from maize flour and are called fufu. They look like the steamed dumplings here and we dip them in sauce. And eat them with our hands, of course.

MUSHROOMS À LA VASCO (ANGOLA-STYLE)

INGREDIENTS:

- 400 g mushrooms
- 4 cloves garlic
- ½ onion
- 4 green onions
- 150 g tomatoes
- 250 g aubergine
- 80 g olive oil
- 1 chilli pepper
- 1 bottle of beer
- 4 sprigs fresh parsley

INSTRUCTIONS

1. Clean the mushrooms, removing all blemishes.
2. Soak the mushrooms in cold, salted water for one hour.
3. Put the aubergine, onion, green onions, parsley, tomatoes and olive oil into a blender and mix until smooth.
4. Add the chilli pepper to the mixer, blend until smooth, and let the mix stand for 12 minutes.
5. Slice the mushrooms. Cook for 10 minutes on low heat.
6. Pour the mixture from the blender into a pot, add the mushrooms and beer, bring to a boil, and then cook on low heat, stirring occasionally, for one hour.
7. If everything is not thoroughly cooked after one hour, cook for another 5 to 10 minutes.

special thanks to Kateřina Vaňková for a research of the Vasco's CV

inzerce / advertisement

egoe.eu

EGOE
move

XVII. sjezd byl našťestí
poslední. Jak pro koho.

Loneliness of
a Cross-Country Skier.

30 let
od
30
revoluce

lyže Dip / Dip skis

Druhý ročník venkovního setkání
12.–13.9.2019
Bílovice 519

WiFič
VEN

www.wificven.cz